

Po dunajskih razgovorih

Prvi razgovor z ministrskim komitejem za izvedbo člena 7 je mimo. Naši predstavniki so se vrnili s ponovnimi obljubami in tolažbami.

Uradno sporočilo kratko pove, da so bili v odkritem razgovoru iznešeni vsi pogledi, ki bi jih bilo treba pri posvetovanju o bodoči zakonski ureditvi vzeti v okvir razmišljanj in da so predvideni za obravnavo ostalih s členom 7 povezanih vprašanj nadaljnji razgovori.

Koroški Slovenci pozdravljamo dogodek kot znak, da se je s tem prvim razgovorom vprašanje člena 7 končno premaknilo z mrtve točke. Na žalost pa moramo tudi to pot z razočaranjem ugotoviti, da odgovorni činitelji člena 7 ne gledajo kot celoto, ki naj zagotovi slovenski in hrvaški manjšini v Avstriji popolno enakopravnost, marveč kot zmes drobtinčarskih pravic, ki se v detajlnem reševanju lahko spremenijo prav v nasprotje. Prav zaradi tega nikakor ne moremo biti zadovoljni, da se je pričelo z reševanjem tistega vprašanja, ki je po našem, vsaj kar se tiče osnovnega šolstva, več ali manj že rešeno, in to en mesec po začetku tega šolskega leta z obljubo rešitve do začetka prihodnjega. Nasprotno pa o posebni šolski nadzorstveni oblasti, kakor jo predvideva isti paragraf člena 7, še govora ni bilo.

Najbolj očitno in vznemirljivo pa je dejstvo, da iz izvajanj večinskih predstavnikov nikjer ni videti niti trohice nove miselnosti, ki je prišla do izraza leta 1945 prav v odredbi o dvojezičnem šolstvu in kakor jo je pozneje formuliral bivši zunanji minister dr. Karl Gruber ob svojem uradnem obisku v Beogradu, češ, da bi bil izreden in pomemben napredek v mednarodnem življenju, če bi v manjšinah ne videli več elementa, ki razdvaja, temveč element, ki združuje in da je namen avstrijske vlade, da zagotovi manjšinam njihovo kulturno življenje in da jih na ta način pridobi za sodelovanje pri izgrajevanju boljših odnosov.

Mi vršimo in želimo v tem duhu tudi v bodoče kot manjšina vršiti plemenito poslanstvo povezovanja in mostu med dvema državama in sosednjima narodoma in smo prepričani, da bi čimprejšnja uresničitve določb člena 7 pri tem mnogo pomagala. Poleg tega pa je treba demokratizacije javnega mnenja proti vsem bujskačem in narodnim nestrpnostem. Ali ni naravno izzivanje, če se dva dni po prvem razgovoru že sestanejo iz zgodovine poznana bujskaška nacionalistična društva in protestirajo proti pravicam manjšine ter zahtevajo predajo nekdanjega Švedskega premoženja njenim naslednikom za novo raznarodovanje našega ljudstva!

Iz tega gledanja bi želeli, da bi odgovorni činitelji smatrali manjšinsko vprašanje predvsem kot notranjepolitično vprašanje, ki ga je treba iz demokratičnih in človeških razlogov zadovoljivo rešiti, in ne zgolj kot zunanjepolitično vprašanje, v kolikor zahtevajo njegovo rešitev slučajni mednarodni interesi.

Ob dejstvu, da tozadevnemu ministrskemu komiteju načeluje sam g. zunanji minister in sta člana komiteja še oba državna sekretarja zunanjega ministrstva, pa se nam zdi, da naša država gleda naše vprašanje zgolj z zunanjepolitičnih vidikov.

Na ta način pa je na drugi strani manjšina skoroda prisiljena iskati pomoč pač tudi pri drugih partnerjih Državne pogodbe. Kako je to lahko usodno, nam kaže primer Južne Tirolske. Mi ne želimo takega razvoja, pač pa počasno reševanje od strani vlade nikakor ni v korist pozitivnega vključevanja manjšine v državno življenje. Počasno reševanje lahko samo povzroči sum, da skušajo gotovi krogi zavlačevati rešitev člena 7 preko časa, v katerem so v smislu člena 34 Državne pogodbe uradni tolmači spornih vprašanj pri razlaganju in izvedbi Državne pogodbe še diplomatski predstavniki štirih velesil v Avstriji. Ob dejstvu, da bodo samo šolsko vprašanje reševali še celo leto do prihodnje jeseni, je malo upanja za rešitev ostalih določb člena 7 do 1. februarja 1957, ko ta termin že poteče -ci.

Pomembne spremembe na Poljskem

Ko se je pretekli petek začelo v Varšavi zasedanje 8. plenuma Združene delavske partije Poljske, so v dobro poučenih krogih napovedovali, da bo prišlo na tem zasedanju do sklepov, ki bodo lahko zgodovinskega pomena za nadaljnji razvoj Poljske. Potek zasedanja je pokazal, da te napovedi niso bile prazne besede, kajti sklepi plenuma pomenijo nedvomno pomembne spremembe tako v notranji kakor tudi zunanji politiki poljske vlade in delavskega gibanja.

Glavnega pomena so gotovo spremembe v centralnem komiteju poljske delavske partije, kamor so bili ponovno izvoljeni bivši člani, ki so jih pred leti zaradi „titoizma“ izključili iz partije in jih zaprli. Prvi med njimi je bivši generalni sekretar partije Vladislav Gomulka, katerega so na sedanjem zasedanju spet izvolili na stari položaj, medtem ko obrambni minister — sovjetski maršal Rokossowski — ni več član politbiroja CK. Gomulka je na zasedanju plenuma podal tudi obširno poročilo, v katerem je zavzel stališče do političnega in gospodarskega življenja v deželi ter v tej zvezi kritiziral delo sedanjega vodstva partije. Govoril je tudi o odnosih med Poljsko in Sovjetsko zvezo ter o odnosih med socialističnimi deželami sploh

in kot glavni pogoj postavil enakopravnost odnosov, ki da morajo biti prežeti z odkritosrčnostjo in sodelovanjem.

V zvezi s spremembami na Poljskem je zanimivo, da je tik pred izvolitvijo novega CK delavske partije nenadoma prispela v Varšavo delegacija KP Sovjetske zveze, ki jo je vodil prvi sekretar Hruščev. Po večurnih razgovorih s predstavniki poljske delavske partije so sovjetski voditelji takoj spet odpotovali iz Poljske, v poročilu pa navajajo, da bo poljska delegacija v kratkem obiskala Moskvo, kjer da bodo nadaljevali razgovore

o nadaljnji utrditvi medsebojnih odnosov. Plenum pa je nato izvolil Gomulko (v zapadnih krogih ga imenujejo „poljski Tito“) za prvega sekretarja partije, kar na Zapadu smatrajo za občuten udarec sovjetski politiki.

Poročila iz Poljske navajajo, da je delovno ljudstvo Poljske z velikim zanimanjem spremljalo zasedanje plenuma in v neshetih resolucijah in na zborovanjih navdušeno pozdravilo rehabilitacijo svoječasno izključenih članov CK ter izpovedalo svoje soglasje s spremembami v partijskem vodstvu. (Nadaljevanje na 8. strani)

Deželni glavar ob dnevu Združenih narodov:

Pri nas je treba oživiti idejo mednarodne skupnosti

Na predvečer enajste obletnice ustanovitve Organizacije združenih narodov je priredila koroška sekcija Lige združenih narodov v Domu glasbe v Celovcu slavnostno akademijo.

Deželni glavar Wedenig je v svojem slavnostnem govoru poudaril, da je Avstrija s svojo lego na križišču vseh kontinen-

talnih interesov še posebej zainteresirana na ohranitvi svetovnega miru, vsled česar se še tem bolj priznava k ideji Združenih narodov, ki jo je porodil zgodovinski razvoj. Zato je naša dolžnost, je dejal, da se prizadevno in neumorno trudimo za ostvaretev visokih ciljev velike skupnosti narodov. Ta naloga je posebno velika prav na našem področju, kjer se stikajo meje treh držav in se prepletajo trije jeziki in trije kulturni krogi. Tu se je treba s predanostjo in dobro voljo prizadevati za skupnost med narodi in za narodno strpnost. Ob dnevu Združenih narodov — je končno poudaril deželni glavar — obnavljam svoj apel, da ne gre, da bi samo v daljavi iskali uresničitev visokih idealov, treba je, da jim damo življenje v neposrednem okolju, kjer živimo, če nečemo, da bi ostali ti ideali brez vsebine, krvi in mesa.

Pri obsežnem kulturnem sporedu je z zborovskim in solističnim petjem ter z drugimi glasbenimi in literarnimi točkami sodelovalo na akademiji vseh šest na Koroškem obstoječih mednarodnih društev za gojitev prijateljstva med našo deželo in narodi posameznih sosednih in drugih držav. Med temi sta v okviru prispevka avstrijsko-jugoslovanskega društva v povezavi z jugoslovanskim generalnim konzulatom v Celovcu nastopila tudi slovenska umetnika, primadona ljubljanske Ope-re Vilma Bukovčeva, ki je zapela med drugimi tudi arijo iz Gotovčeve komične opere »Ero z onega sveta« in iz Dvočakov-e opere »Rusalka«, ter pianist Marijan Lipovšek, ki je pri klavirju spremljal umetnico in poustvaril več balkanskih plesov in plesnih miniatur. Vsi sodelujoči umetniki so želi ob nabito polni dvorani nedeljeno priznanje.

Zvezni kancler Raab se je mudil v Bonnu

Ta teden se je mudil zvezni kancler Raab na uradnem obisku v Zahodni Nemčiji, kjer je vodil razgovore z zahodnonemškimi vladnimi predstavniki, predvsem z zveznim kanclerjem Adenauerjem. Pri tem je prišla do izraza poglobitev prijateljstva med obema deželama in je bilo poudarjeno, da je treba potegniti pod neslavno preteklost v dobi nacizma črto in začeti novo obdobje medsebojnega spoštovanja in razumevanja ter sodelovanja na vseh področjih. V viden znak so bila ob tej priliki medsebojno podeljena visoka odlikovanja.

Predstavniki obeh vlad so obravnavali tudi splošna politična vprašanja, odnose med Vzhodom in Zahodom ter se zavzemali za Združeno Evropo. V vseh vprašanjih so dosegli enotno gledanje.

Obisk kanclerja Raaba v Bonnu je hkrati — če izznamemo za avstrijsko neodvisnost usodne razgovore svoječasnega kanclerja Schuschnigga s Hitlerjem v Berchtesgaden — prvi obisk avstrijskega vladnega šefa v Nemčiji po 26 letih.

Kmetje in najemniki!

Dne 11. novembra volimo v kmetijsko zbornico, v okrajne kmečke zbornice in v krajevne kmečke odbore.

Kmečka gospodarska zveza je naša edina zastopnica.

Kandidati Kmečke gospodarske zveze so iz naših vrst in bodo zastopali naše interese.

Mi hočemo

popolno enakopravnost s kmeti bogatih severnih predelov;
ohraniti zemljo kmečkemu prebivalstvu;
priboriti kmečkemu človeku starostno rento.

Zato zahtevamo

demokratizacijo kmetijske zbornice;
večje pravice okrajnih in krajevnih odborov.

Te naše pravice bodo zahtevali kandidati volilne skupine

Kmečka gospodarska zveza

KANDIDATI KMEČKE GOSPODARSKE ZVEZE SO

za občni zbor kmetijske zbornice:

Janko Janežič, pd. Janežič v Lešah
Dr. Mirt Zwitter, podpredsednik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu
Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu
Tomi Ogris, pd. Kopajnik v Tukah
Tomaž Dumpelnik, pd. Dumpelnik v Štebnu
Jože Brandstätter, pd. Vaguta v Ziljski Bistrici
Anton Gril, pd. Jegart v Plaznici
Felix Wieser pd. Sošl v Slovenjem Plajberku

za okrajne kmečke zbornice

Beljak: Peter Kofler, pd. Vavčar v Štebnu
Miha Baumgartner, pd. Primik v Gorinčičah
Franc Uršič, pd. Komatar v Maloščah
Jurij Dragašnik, pd. Zlančič v Vinarah
Jože Miklavčič, pd. Ščedemnik v St. Janžu
Maks Kanzian, pd. Kocjan v Rožeku

Celovec: Lovro Kramer, pd. Janšej v Holbičah
Tomi Ogris, pd. Kopajnik v Tukah
Janez Korenjak, pd. Jančič v Trebljah
Tomaž Koban, pd. Šmon v St. Gandolfu
Anton Feinig, pd. Ucar v Svečah
Miha Mothe, pd. Motej na Plešerki

Velikovec: Mirko Kumer, pd. Črčej na Blatu
Peter Stern, pd. Plesnikar v Kortah
Gregor Krištof, pd. Frln v Dvoru
Miha Kačnik, pd. Joger v Mali vesi
Adolf Picej, pd. Mohor v Zgornjih Zamanjah
Florijan Nedved, pd. Havzar v Oženici
Kordež Štefan, pd. Kukman v Mali vesi
Miha Haderlap, pd. Vinkl v Lepeni
Valentin Karicelj, pd. Karicelj v Poleni
Franc Kuster, pd. Domnik v Kokju

Nič novega v izvajanjih nasprotnikov dvojjezične šolske odredbe

O poteku razgovorov na Dunaju in o izvajanju in stališču naših predstavnikov pred ministrskim komitejem je naš list podrobno poročal že zadnjič. To pot prinašamo poročilo o izvajanju ostalih delegatov iz Koroške.

Vsi brez izjeme so govorili za „pravico staršev“, in to tako absolutno, da je izgledalo, kakor bi živeli v časih, ko so imeli starši pravico, da so svoje otroke, če so hoteli, enostavno odložili in jih prepustili usodi.

Kot zastopnika staršev sta nastopala deželni poslanec g. dr. Mayrhofer in velikovski župan g. Hosp. Ni znano, da bi obstojala kakršna koli vrhovna zveza tako imenovanih društev staršev in sta zato pač mogla govoriti kvečjemu v imenu velikovških purgarjev. Da so ti od nekdanj proti vsakršni napredni zamisli, je znano iz zgodovine, ko so se postavili proti prvotnemu načrtu napeljave železnice skozi Velikovec. Zato ni čudno, če hočejo tudi danes svoje mesto z odklanjanjem dvojjezične šolske odredbe izolirati od slovenske in dvojjezične okolice in širokega sosednega slovanskega sveta na jugu. Menda jim je bil prav zaradi tega v napotje tudi umetniško izdelani spomenik v čast partizanom na pokopališču v Št. Rupertu, ker je predstavljal življenjsko in človečansko širino.

Deželni poslanec g. dr. Mayrhofer je v tej zvezi šaril s svojo staro filozofijo o koroškem vprašanju, ki da je staro že tisoč let, čeprav tedaj o različnih narodnostih še govora ni bilo. Po tem "adu je zahteval absolutno „pravico staršev“, katere ne more spremeniti noben deželni ali ne zvezni zakon. Širokogrudno je poudaril, da morajo tudi Slovenci dobiti svoje šole in vse pravice v smislu člena 7, pri čemer finančni pomisleki ne smejo igrati nobene vloge. Kako pa v praksi izgleda ta širokogrudnost napram koroškemu Slovincem, je pokazal prav on sam na primeru gradbenega dovoljenja za prosvetni dom v Žitari vasi, ko je z njegovo odločitvijo lahko pečica nahujskanih „domovini zvestih“ protizakonito dalj časa preprečevala pričetek gradnje med vojno uničenega prosvetnega doma.

Velikovški župan g. Hosp je pravico staršev izvajal iz pojma narodnosti, ki da je po njegovem priznavanje k določnemu kulturnemu krogu. Le kako potem razlaga pojmi židovske nacije in rasne manjšine na sploh, o katerih tudi govori državna pogodba, ni pojasnil. S svojim predlogom, da bi volilni upravičenci s tajnim glasovanjem odločali o ureditvi šolstva, pa je najbolj jasno pokazal, da v razmeroma kratki dobi svojega bivanja na dvojjezičnem ozemlju in kljub njegovi sicer znani demokratični nastojenosti pač še ni upoznal celotne problematike narodnostnega vprašanja na južnem Koroškem, da bi razumel, da zaradi vsestranske odvisnosti našega ljudstva tudi tako formalno demokratično reševanje pomeni v resnici le zlorabo demokracije.

Kot šolska strokovnjaka sta nastopala velikovski okrajni šolski nadzornik g. Maklin in ravnatelj žrelske ljudske šole g. Guttenbrunner.

Iznašanje velikovskega okrajnega šolskega nadzornika je kulminiralo v ugotovitvi, da so rezultati dvojjezičnega šolskega pouka popolnoma nezadovoljivi.

Ta ugotovitev avtorja „Začetnice“, ki jo splošno uporabljajo na dvojjezičnih šolah, je popolnoma v nasprotju z vsemi dosedanjimi ugotovitvami istega gospoda kot predsednika delovne skupnosti dvojjezičnih učiteljev ob drugih priložnostih. Človek ima nehoti vtis, da g. Maklin tokrat ni govoril kot objektivni strokovnjak in šolnik, temveč po nalogu svoje stranke OVP, kar pa bi v primeru, da ta naša domneva drži, nikakor ne govorilo v prid njegovega položaja kot okrajnega šolskega nadzornika. Le tako je tudi razumeti ogorčenje g. deželnega glavarja Wedeniga o priliki razgovora pred ministrskim komite-

jem, ki je z vso ostrino in nedvoumnostjo grajal to dvoilično vlogo velikovskega okrajnega šolskega nadzornika.

Tudi predsednik socialistične učiteljske zveze na Koroškem in ravnatelj ljudske šole v Žrelcu g. Guttenbrunner ni prinesel nič novega pri utemeljevanju „pravice staršev“. Prav on, ki od vsega početka nikdar ni upošteval zakonite odredbe o dvojjezičnem šolstvu, je govoril o konfliktu učiteljev, ki so baje med dvema ognjema, in o tem, da baje državljanska vzgoja trpi zaradi spora okoli dvojjezične odredbe, ker bi jo učitelji kot državnimi nameščenci po zakonskih predpisih morali izvajati, medtem ko so na drugi strani starši baje proti njej. Iz ust učitelja, ki po zakonu odredbo izvaja, bi to morda zvenelo resno, tako pa je to postavljanje prav tako netehtno kot trditev, da so učenci iz dvojjezičnih šol na srednjih šolah slabši, kar vse je g. Tischler kot dolgoletni srednješolski profesor tudi že na licu mesta zavrnil, kakor mu je tudi povedal, da je pol ure pouka in pol ure pouka pač celotna ura pouka, ko je le-ta poceni hotel tudi s pedagoškega vidika odklanjati sedanjo dvojjezično šolsko ureditev, češ pol ure ni celotna ura. Kot neresen izpade tudi njegov predlog, da naj bi se slovensčina poučevala na prostovoljni podlagi, če se na drugi strani sam kot ravnatelj ljudske šole, na katero se nanaša odredba o dvojjezičnem šolstvu, kolikor nam je znano, do danes ni nič kaj potrudil, da bi se naučil drugi deželni jezik, ki ga predvideva šolska odredba.

Ko je govoril o težkočah posredovanja dveh visokih jezikov na dvojjezičnih šolah, je posredno pobil vindišarsko teorijo in priznal, da gre pri koroškem slovenskem narečju za narečje, katerega visoki jezik je pač slovensčina, kar beležimo kot pozitivno stran njegovih izvajanj.

G. kancler ordinariata dr. Kirchner kot zastopnik katoliške cerkve je v začetku opozoril na delikatnost vprašanja prav zanj kot zastopnika cerkve, kar je izzvenelo tako, da ne more govoriti tako, kot bi želel. Zato se je v bistvu omejil le na citate tozadevne konstitucije papeža Leona XIII. in trdil, da se celovški ordinariat tudi ravna po teh pravilih in vrši v slovenskih cerkvah slovensko bogoslužje, v nemških nemško, v dvojjezičnih pa

dvojjezično. Isto velja po njegovem tudi za veronauk.

Kljub temu pa se je na koncu svojih izvajanj sumljivo približal znanemu postavljanju generalnega vikarja dr. Kadrasa o absolutni pravici staršev, ki je baje kot naravni zakon nad cerkvenim in državnim zakonom. Le zakaj se potem cerkev bori proti odstranitvi § 144 kazenskega zakona, ko je vendar pravica staršev nad vsem!

G. superintendent Glawischig kot zastopnik protestantske cerkve je jasno povedal, da pride za protestantsko cerkev to vprašanje le malo v poštev, da tudi protestantska cerkev stoji na stališču, da je treba bogoslužje in veronauk vršiti v materinščini, kar bi veljalo predvsem za Sovče in Goriče. Na žalost pa nima slovenskih pridigarjev, da bi mogel temu pravilu zadostiti, sicer pa tozadevno tudi še ni bilo pritožb. V ostalem smatra, da je vprašanje šolskega pouka izključno zadeva države.

O stvarnih in v zavesti odgovornosti podanih izjavah gospoda deželnega glavarja Wedeniga smo poročali že zadnjič; namestnik deželnega glavarja gospod Ferlitsch pa je nato, ko je najprej priznal, da gre pri šolski odredbi za sporazumen sklep celotne tedanje vlade in deželnega zbora, zagovarjal „pravico staršev“, ki naj bi jo utemeljili že v okvirnem zveznem zakonu. Utemeljeval jo je s staro parolo o potrebi po enakih možnostih napredovanja v šoli, kar baje starši zahtevajo za svoje mladce.

Gospod deželni svetnik Rader hkrati kot zastopnik FPÖ je odklonil vsakoletno novo povpraševanje staršev, ker bi pomenilo to vedno znova spore in zahteval enkratno končnoveljavno ureditev, za katero so po njegovem pristojni izvoljeni mandatarji. Pri tem pa je poudaril, da pravica manjšine ne sme pomeniti nasilja nad večino.

Iz vsega poročila je razvidno, da nobena stran ni prinesla nič novega in je zaradi tega še bolj čudno, zakaj ministrski komite do stvari ni zavzel nobenega stališča, čeprav je gospod minister za pouk dr. Drimmel zadnjič naši delegaciji izjavil, da je imel že pripravljeno svoj načrt za rešitev šolskega vprašanja na južnem Koroškem, da pa ga je po ustanovitvi ministrskega komiteja predal letemu v nadaljnje reševanje. Sedaj imamo obljubo, da bo rešeno do začetka prihodnjega šolskega leta.

Velikonemškega šovinizma na Koroškem ni podcenjevati

O dunajskih razgovorih, ki jih je ministrski komite za pripravo izvedbene zakonodaje k členu 7 državne pogodbe omejil zaenkrat na šolsko vprašanje, je objavil „Slovenski poročevalec“ na prvi strani daljše poročilo svojega stalnega dopisnika na Dunaju. V članku pod naslovom „Na pragu boljših dni?“ navaja dopisnik D. Robida med drugim, da sta mu predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Tischler označila srečanje z ministrskim komitejem kot prvi korak na poti k uresničitvi 7. člena državne pogodbe in da sta pred ministri poudarila, da v 7. členu ne gre le za šolsko vprašanje, marveč da je treba ta člen reševati kot celoto. Nato pa je v članku rečeno:

Kljub razveseljivemu dejstvu, da se je vprašanje priznanja zakonitih pravic koroških Slovencev premaknilo z mrtve točke, pa bi bilo treba zapisati ob robu nekaj pripomb, ki pa nikakor ne morejo zmanjšati pomena tega „prvega koraka“ kot sta ga označila predstavnika koroških Slovencev.

Proti koroškim Slovincem in s tem v zvezi tudi proti 7. členu avstrijske državne pogodbe, ki pomeni koroškim Slovincem eno glavnih opor in upanje, se je v zadnjem času izredno povečala organizirana dejavnost protislovenskih velikonemških elementov na Koroškem. Obnovljena je bila Südmarka, znana velikonemška organizacija, in svojega glavnega namena — germanizirati šolstvo — ni tudi danes prav čisto nič spremenila. Nič manjše germanizatorske vloge, le da na drugem splošno-kulturnem področju ni imele »Landsmannschaft«, ki je na eni strani širila nemško kulturo na nenemškem področju, na drugi strani — konkretno na Koroškem — pa falsificirala in prisvajala slovensko kulturo kot svojo. Obe omenjeni organizaciji, »Südmarka« in »Landsmannschaft«, sta se sedaj združili skupno z »Abwehrkämpferbundom«, ki si lasti za slugo, da je v dobi plebiscita priboril Ko-

roško Avstriji, v skupno organizacijo »Arbeitsgemeinschaft« za Južno Koroško.

Dejavnost, ki jo sedaj opravlja Südmark s skupno pomočjo ostalih dveh v skupni organizaciji, je naperjena proti 7. členu. Najprej so zreducirali 7. člen na golo vprašanje šolstva, a potem skušali s tako imenovanim »Elternrechtom« (pravico staršev) doseči, da bi se starši izjasnili za izključno nemške šole. Postavljati danes na prvo mesto vprašanje šolstva, s čigar ureditvijo — dvojjezičnim poukom — so koroški Slovenci v glavnem zadovoljni (gre le za utrditev tega pouka, za ustanovitev slovenske gimnazije, na katero čakajo pripravljene prostori, dijaki in profesorji, ter za odgovorno šolsko oblast), kaže kot bi šlo za reševanje pravic večine in ne manjšine. Ko so leta 1945 uvedli na Koroškem dvojjezični pouk v šolah, je namestnik deželnega glavarja Ferlitsch podkrepil ta korak z besedami »ne sprašujmo otroka ali je Nemec ali Slovec, temveč zahtevajmo, da se vsak učenec nauči obeh jezikov. Prepričan sem, da je to v korist obeh narodov, ki prebivata v naši deželi«.

Velikonemškega šovinizma na Koroškem ni podcenjevati. O njem se je lahko prepričal pretekli teden tudi obrambni minister Graf, kateremu so na občnem zboru koroškega Bauernbunda zagrozili, da bodo organizirali izsiljevalni pohod deset-tisoč staršev v Celovec, če se šolsko vprašanje nemudoma ne reši. Ukiniti dvojjezični pouk, se pravi vzeti Slovincem še tisto malo, kar so po drugi svetovni vojni dobili. Pred takim izpadom je bil osupnjen celo Graf, ki je bil sicer glavni sejalec takega razpoloženja na Koroškem.

Kljub nerazpoloženju omenjenih krogov na Koroškem je Dunaj pokazal dobro voljo in vzel v roke 7. člen državne pogodbe. Uresničitev tega člena pa bo pomenila ne samo pridobitev osnovnih človečanskih pravic za koroške Slovence, marveč tudi utrditev dobrih sosednih odnosov z jugoslovanskimi narodi.

PO ŠIRNEM SVETU

Los Angeles. — Demokratiški kandidat za podpredsednika ZDA senator Estes Kefauwer je v nekem predvolilnem govoru izjavil, da bo naraščajoče radioaktivno izžarevanje, ki nastaja po eksplozijah vodikovih bomb, pomenilo »samomor« človeštva. Demokratiški kandidat za predsednika ZDA Adlai Stevenson je že prej izjavil, da bo zahteval, če bo izvoljen, naj takoj opustijo poizkuse z atomskim in jedrskim orožjem.

Adis Abeba. — Etiopski cesar Haile Selassie je odpotoval v države Daljnega vzhoda. V teh državah se bo mudil nekaj časa na obisku. Iz Masaua se je z ladjo odpeljal v Bombaj. Iz Indije bo odpotoval na Japonsko, od tam pa v Burmo.

Sofija. — V skladu s sklepom izvršnega sveta mesta Stalina je bolgarsko narodno sobranje sklenilo, da bo mesto dobilo spet svoje prvotno ime Varna. V ukazu narodnega sobranja je rečeno, da so storili to zato, »da bi mesto obdržalo narodne in kulturne tradicije, ki jih je imelo nekdanj in so povezane z nekdanjim imenom Varna.«

Tokio. — Japonsko ministrstvo za zunanje zadeve je sporočilo, da namerava s Sovjetsko zvezo začeti razgovore o uvedbi japonskega konzulata v Vladivostoku. Japonska letalska družba pa namerava začeti redno letalsko progo med Japonsko in Vladivostokom, kar verjetno ne bo lahko, ker se je družba, ko je kupovala letala v ZDA, morala obvezati, da ameriških letal ne bo pošiljala v komunistične dežele.

Kairo. — Svet Arabske lige je pretekli teden sklenil, da bodo vse arabske države povečale pomoč Jordanu. Namen povečanja pomoči je, da bi se Jordan uspešneje upiral izraelskemu napadu. Razen tega bodo arabske države po sklepu Sveta lige dale potrebno pomoč tudi Egiptu v zvezi s Suezom.

Washington. — Kot poročajo iz zanesljivih virov, je generalni sekretar Organizacije združenih narodov Dag Hammarskjöld poslal vladam Francije, Velike Britanije in Egipta povabilo, naj bi 29. oktobra v Ženevi začeli pogajanja o sueškem sporu.

London. — Šef levega krila britanske laburistične stranke Bevan je v Bristolu napadel pobudo zahodnoevropskih držav za ustanovitev skupnega evropskega tržišča. Britansko vlado pa je Bevan kritiziral, češ da je preveč poslušna Združenim državam Amerike.

Washington. — Predsednik sovjetske vlade Bulganin je poslal ameriškemu prezidentu Eisenhowerju novo poslanico, v kateri se ponovno zavzema za prepoved atomskega orožja. Dokler pa takega sporazuma ni mogoče doseči, predlaga, da bi se vsaj sporazumeli o prepovedi nadaljnjih atomskih poskusov. Eisenhower je v svojem odgovoru izjavil, da gre pri Bulganinovem pismu za propagandni manevar in za nedovoljeno vmešavanje v notranje zadeve Amerike.

Amman. — Pri nedeljskih volitvah v novi jordanški parlament so dobile pretežno večino stranke, ki se zavzemajo za neodvisnost Jordanije ter se borijo proti vmešavanju zapadnih velesil v notranje zadeve jordanskega ljudstva.

Manila. — V južnih planinah otoka Mindora v jugovzhodnem delu otočja Luzon so našli skupino 50 pripadnikov bivše japonske vojske, ki se še do sedaj niso predali. Kaže, da so pripadali japonski garniziji v Kalapanu, glavnem mestu na otoku Mindoru, ki so ga zavzele ameriške čete leta 1945.

Buenos Aires. — Argentina predlaga, naj bi Generalna skupščina OZN na letošnjem zasedanju razpravljala o ustanovitvi mednarodnega organa, ki bi se posvetoval o vseh važnih mednarodnih dogodkih splošnega pomena. Ustanovitev takšnega skupnega foruma bi državam omogočala, da se hitro posvetujejo in povedo svoja mnenja o vseh možnih posledicah nekega mednarodnega dogodka in potem o tem temeljito poročajo Združenim narodom.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Uspeh industrijske razstave v Brnu

Pred kratkim so v Brnu na Češko-slovaškem zaključili veliko industrijsko razstavo. Na razstavi je bilo razprodanega industrijskega blaga v vrednosti 206 milijonov čeških kron, medtem ko se za blago v vrednosti 211 milijonov čeških kron še pogajajo. Večji del proizvodov bodo izvozili v Anglijo, Egipt, Finsko, Madžarsko, Vzhodno in Zahodno Nemčijo, Sovjetsko zvezo in Turčijo. Razstavo si je ogledalo 1,75 milijona ljudi, od teh mnogo iz različnih inozemskih dežel. Prihodnje leto bodo razstavo v Brnu spremenili v mednarodni velesojem in razstavišče povečali ter preuredili.

ROK ARIH:

(Konec)

Skupina partizanov je slišala že pred desetimi dnevi, da pripravljajo nanje hajko. Zatem se ni zgodilo nič. Tega, da jih je izdal krčmar iz Kota, ki je opazil sij, in da so že obkoljeni, niso vedeli. Zaradi nepretnosti so se odločili partizani, ki so v zgodnje jutro opazili pohod osrednjega napadalnega oddelka z lajtnantom in vodičem (ta je krenil nad skalo v vrh), za umik v levo, kjer je sonce že jemalo sneg. Prekoračiti so morali dve gozdni jasi.

Nad drugo jaso pa je pred njimi že zasedla svoje položaje skupina s Tonnerjem.

Ta je ves nervozen želel tega dne dokazati, da ne zna streljati le v hrbet, da se zna boriti tudi kot oni na fronti, da je tudi tukaj fronta, in to še bolj zahtevna, kot bi si kdorkoli mislil. Zato je kar se da spretno pripeljal skupino na njeno mesto, nestrpnost opazoval goščavo preko jase, nad katero so se bili ustavili. Spreminjal se je od trenutka do trenutka. Zdaj je bil pes slednik, zdaj zopet ptič ropar, ki išče v dolini svojo žrtev, zdaj pa je že režal kakor hijena, ki bo vsaj trgala, strgala, če bo kaj ostalo zanjo.

Ko je zagledal prihajati iz gozda na jaso postave, drugo za drugo: Johna, nato Bredo, Miro, Andrejo... ga je podoficir komaj zadržal.

Čim so bili partizani v sredi plane, je zadržala vanje strojnica, nato še ena in še ena od zadaj; začel se je juriš. Obkoljeni so popadali v sneg, nekateri zadeti od prvih rafalov, drugi pa so streljali in se umikali v globokem snegu.

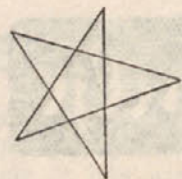
Tonner sedaj ni slišal ali čutil krogel, in tako je prvi prispel na kraj.

Rafali, streljanje in eksplozije bomb, ki so si jih pritiskale na svoje prsi partizanke; te so ravnale s starim premislekom in davno odločitvijo. (Že premnogokrat so se o tem razgovarjale. Če pride do tega, so takrat zagotavljale — tedaj bom...)

Tedaj so kmalu postrelile, kar so imele nabojev. Zatem so se jim nekako same od sebe odvile bombe, hruške, narezljane in pridržane, pritiskale so jih k prsim, kakor bi pritiskale k sebi na prsi otroka, ki ga nikoli ne bodo rodile, ali ki so ga nekoč že.

Ob eksploziji so vzplavale poševno v zrak, zavite v bel oblak, premešan s snegom, ognjem in krvjo.

Podoficir in lovci so obstali, ko so se jim prikazale čudne žene v svojih zadnjih trenutkih, kakor da bi vzplavale nekam v neznano, navzgor, vzpete, okrvavljene, zveste same sebi, trpeče. In take, viseče v zraku, kakor da je zastal z njimi in njih življenji vred čas, bodo za vselej nosili s seboj vsi, ki so jih videli, in vsi, ki so še kasneje ali pa bodo kdajkoli zvedeli za

T R O T A M O R A

njih nerazumljivo: zvestobo, trpljenje, žrtev.

Takih nikoli več ne bodo mogli pozabiti ne Kurt, ne Lipej, ne vsi oni preplašeni ljudje iz Landwache, ki so jih na pol nagnali semkaj.

Vtem pa je Tonner skakal od trupla do trupla ali od enega do drugega na pol živnega človeka in vpil, ne, rjul: »Flintenweiber! Flintenweiber!«

Možje, ki so se sedaj zgrinjali od vseh strani, so ostrmeli. Od najbližjih je nekemu postalo slabo, nekdo je bruhal. Kurt je hlipal in ni mogel izgovoriti besede »Schwein«, nekje sredi grla mu je zastala.

Ko pa so možje videli, kam vbada Tonner svoj dolgi lovski nož, in se zavedli, da je v sredi najpostavnejše partizanke že vrezana krvaveča peterokraka zvezda (trotamora), se jim je zazdelo, da je v gozdu mraz. Veter, ki je zapihal, je obznil človeka do kosti kakor jeklen jezik. Dojke žena so se jim zdele kot iz testa, in prepričani so bili, da se možakarjeva roka ne bo mogla več ločiti od tistega, kar je gnetel.

On pa je občutil, kako mesi testo, ki bo vzšlo, njegov pogled je bil le za trenutke steklen. Nato je obrisal v njih cunje nož in ves močvirnat, kakršen je bil, rekel:

»Ne boš več, Flintenweib, tega ne boš več rabila!«

Zatem so zvezali gole noge vseh banditov in jih pripeli za sani. Kmet, ki se ni upal pokrižati, je zavlkel svoj tovor do lesene cestarske ute (pri Št. Petru), kamor so jih zmetali. Vsi udeleženci so bili povabljeni v taberno in še dolgo v noč je bil »oj slavljeneč današnji« Tonner, ki je s svojim močvirnatim, neuničljivim obrazom, spravljal vse v zadrego.

Za gozdarskega pomočnika Kurta je bilo ta večer žganje voda, nobene moči ni imelo.

Čez tri dni pa so bandite skrivaj zagrebli nekje za Dravo.

Kje, tega takrat ni zvedel niti Pack, ki je kot kurir odšel iz bunkerja, še preden je bil sklenjen obroč.

Tako so zaključili spomin — in ne bi ga, če ne bi zagral Pack in ne bi poskočili vsi, da mu pomorejo. »Vrglo ga je«, so vpili, »držite ga! Vode!«

»Siromak,« je vzdihnila gostilničarka, »kaj pa ima od vsega. Ne bi smel misliti na take stvari.«

Kadar pa se zdaj po desetih letih srečam s čudovito pravljico o dečki Zali in njenim trpljenjem, z njeno žrtvijo, zvestobo, s Turki in pač z vsem, kar je zvezano z njo — se domislím teh dečev brez imena — partizank: mogoče Mire, Andreje, Tonce, Zale, Majde in kdo ve, koliko je še teh imen.

Zase vem, kako je bilo z njih zvestobo, trpljenjem in žrtvijo, to se zdi mogoče danes komurkoli nerazumljivo, ker je tega že tako dolgo, da skoraj že ni več res.

Vem še, da jih je Zala sprejela v svoje kraljestvo, v naš spomin, in tako se vedno znova in znova srečujem z njimi. Zdaj mi ni več težko, kajti verjetno je, da so vrezali v mojo zibelko trotamoro — in to znamenje je zdravilo za mlada srca, če je vrezano v les, če pa ga kdorkoli zlorabi — kliče moro nase!

Opomba pisatelja: Zgornjo zgodbo si naj razlaga vsak na svojo odgovornost.

NOVE KNJIGE

Nova izdaja Jurčičevega „Desetega brata“

Založba »Kmečka knjiga« je pred kratkim ponovno izdala Jurčičevega »Desetega brata«, ki je prav gotovo eden izmed najbolj razširjenih slovenskih romanov. Roman pozna skoraj vsak Slovenec in ne samo preprosti bralec rad posega po Jurčičevem romanu, ampak tudi bralec z zahtevnejšim literarnim okusom.

Lahko rečemo, da nas je s to knjigo zopet obiskal stari prijatelj vseh, ki ljubijo lepo slovensko knjigo, pa naj bodo to preprosti ljudje ali izobraženci. Seveda pa so z romanom prišli tudi vsi znanci, ki jim je dal življenje pisatelj Jurčič. Kdo se ne spominja Krjavlja, Kvasa, Dolefa, Peharčka, Manice in drugih. Vse te osebe so zrasle iz vaše stvarnosti, ki jo je Jurčič do potankosti poznal in jo znal prenesti na papir tako, da osebe prav zaživijo, ko začnemo roman brati. Prav zaradi tega lahko rečemo, da je »Deseti brat« ljudski, bralcem blizu, kar pa seveda ne pomeni, da bi se kakor koli zmanjšala njegova umetniška vrednota ali potemnel pripovedni blesk, ki nam sije s

Kaj zanima nemško srednješolsko mladino?

Profesor, na nemški univerzi v Marburgu je po nalogu inštituta za psihologijo izvedel zanimivo anketo med srednješolsko mladino. Pritegnil je 1437 dijakov s petih zavodov različnih tipov — od humanistične gimnazije do realke — ter jim stavil vprašanja po najbolj priljubljenih in nepriljubljenih predmetih.

Rezultati ankete so prav zanimivi. Celotno v naši dobi tehnike in naravoslovnih znanosti preseneča tako laika kot strokovnjaka presenetljiva ugotovitev, da je suhoparna in komplicirana matematika najbolj priljubljen predmet na srednjih šolah. Matematiki sledi takoj telovadba, potem pa se vrstijo kemija, fizika, angleščina, biologija in nemščina. Le malenkostno pa je zanimanje za zgodovino, zemljepis in risanje.

Nič manj niso bili zanimivi odgovori na vprašanje, kateri predmet je najmanj priljubljen. Najbrž ne bi nihče uganil: glasba. Sledita latinščina, ki je delala preglatice že starejšim generacijam, ter francoščina, katero je angleščina potisnila v ozadje. Četrto mesto nepriljubljenosti pa zavzemajo politične vede.

Izid ankete kaže, da je doživelo v zadnjih desetletjih velik porast zanimanje za naravoslovne vede, in sicer na račun jezikov, ki imajo nekaj več veljave le pri dekletih.

teh tako znanih strani, ki jih je Jurčič pisal s svojim odličnim pripovednim talentom.

Mikavnost ponovne izdaje »Desetega brata« je prav gotovo tudi v tem, da je »Kmečka knjiga« pridobila novega ilustratorja Gvida Birolla, ki je s svojim talentom dal novo podobo Jurčičevim junakom. Birolla je že tretji ilustrator, ki je ilustriral ta roman. Prvi je Desetega brata ilustriral Vavpotič, drugi pa Maksim Gaspersi. Zanimivo je primerjati, kako so trije priznani umetniki ilustrirali to delo, vsak je dodal nekaj svojega in tako poudaril svoje posebnosti in slikarske prijeme.

»Kmečka knjiga« pa je prav tako pred kratkim izdala »Zbornik za kmetijstvo in gozdarstvo«, 2. zvezek, ter ing. Zdravka Trunka brošuro: »Ročno orodje gozdnega delavca za obdelavo lesa«.

Vse omenjene knjige si lahko naročite v knjigarni »Naša knjiga«, Celovec, Gasmetergasse 10.

Lojze Ude:

TEORIJA O VINDIŠARJIH

(Osnutek kritične razprave)

Jezikovno vprašanje izgublja svoj politični akcent le, če obstaja v večjezični državi dejanska enakopravnost, dejanska svoboda razvijanja kulture v svojem jeziku, če ima vsaka jezikovna skupina lastno šolstvo itd. Če take enakopravnosti ni ali če obstoji celo izrazita težnja za tem, da se jezik neke jezikovne manjšine zatire, tedaj se pojavi težnja po avtonomiji ali po odcepitvi. Vprašanje jezika postane izrazito politično vprašanje, jezik postane kriterij nacionalne pripadnosti (tu strogo v zapadnoevropskem pomenu besede nacija). Težnja po združitvi z matično narodno državo postane močnejša kakor druge interesne povezanosti, ki morebiti obstojajo. V tem je neka zakonitost, ki je ne gre podcenjevati ali zmerjati z iredentizmom.

Wutte obravnava jezikovno vprašanje v tej razpravi izključno, v drugih pa pretežno z vidika kriterija nacionalne pripadnosti z jasno politično ostjo; saj so Slovenci, ki se priznavajo k slovenskemu materinskemu jeziku, po Wuttejevi logiki že kar s tem iredentisti. To je druga, huda pomanjkljivost Wuttejevega teoretiziranja. Wutte ni samo slab sociolog, on je tudi gluhonemec za kulturna vprašanja. V

tem na Koroškem ni osamljen. Nacionalni šovinizem za kulturna vprašanja tako nima razumevanja, ker se izživlja izključno v politični sferi. To je močno surova miselnost. Jezikovnega vprašanja na Koroškem pa s tega vidika ni mogoče rešiti. Jezikovno vprašanje ima tudi tedaj, kadar ni postavljeno kot kriterij za nacionalno pripadnost, svoj veliki pomen. Jezik je že sam po sebi bistveni del kulture, bistveni pogoj kulturnega napredka. Materinski jezik je vprašanje topline, sočnosti in točnosti izražanja, razumnega dela, razumne najuspešnejše vzgoje, je vprašanje demokratične širine izobrazbe. Prav v tem življenjskem območju in za ta namen je materinski jezik nenadomestljiv. O tem govore zgodovinske izkušnje in skladovnice razprav in izjav velikih pisateljev in vzgojeslovcev. Jezik je več kakor samo občevalno sredstvo (Verkehrsmittel). Ko bi temu ne bilo tako, bi mogli veliki pesniki in pisatelji enako dobro pisati v kateremkoli jeziku. Tako pa z izredno redkimi izjemami pišejo le v enem, svojem, materinskem jeziku. Slovenski pesnik Župančič pravi: »Jezik je čustvo, misel, hrepenenje, ritem, ki se zaganja iz sedanjosti v bodočnost. Vse kar si, ves ti, s svojo osebo in narodno preteklostjo«

(Župančič, Dela/IV, str. 146). Vsak jezik ima tudi zelo trdoživo življenje, že zaradi razmeroma velikih težav priučiti se tujemu jeziku in iz raznih socioloških vzrokov, od katerih ni najmanj važen ta, da človek, zaposlen z delom za vsakdanji kruh, v svojem poklicu, težko najde čas učiti se poleg jezika, v katerega območje je z rojstvom postavljen, še kakih drugih jezikov. Zaradi take kulturne pomembnosti jezika in iz raznih socioloških vzrokov je jezikovno vprašanje seveda trajne važnosti in vsak trenutek lahko postane tudi politično vprašanje. Napačno pa je obravnavati jezikovno vprašanje tako izključno s političnega vidika, kakor to delajo na Koroškem in k čemur so prav Wuttejevi spisi zelo bistveno pripomogli.

Po tej vojni sem že pogosto bral v nemških listih opazko, da še nikdar niso pisali v nemškem svetu tako slabe nemščine, kakor za časa nacizma. To ni opazka nekje ob robu dogajanja v nemškem svetu. Ta pojav odkriva naspotje v življenjskem konceptu nemškega jezikovnega sveta, ki je zelo načelnega značaja. Ali ni zanimivo, da je Goebbels ukinil Nemško akademijo (Deutsche Akademie) v Münchenu, ki je gojila nemški jezik in v svojih znanstvenih izjavah zastopala stališče, da bi se značaja nemškega naroda bolj prilagalo vršiti kulturno nalogo, ki mu jo omogoča položaj nemškega jezika v svetu, kakor pa da se vdaja pijanosti politične moči, politične nadvlade nad svetom. Tako sem bral l. 1952 v

članku predavanju, ki ga je objavil v »Dolomiten« (od 18. do 26. junija 1952) generalni tajnik Inštituta za zveze z inozemstvom (Institut für Auslandsbeziehungen) v Stuttgartu, dr. Franz Thierfelder pod naslovom: »Hat die deutsche Sprache in der Welt noch eine Zukunft?« T. začenja z besedami: »Čim bolj se čuti neki narod ogroženega v svojem obstoju, tembolj strastno se oklepa svojega jezika... Gojitev in pospeševanje svojega materinskega jezika imajo za svojo naravno dolžnost ne samo veliki, temveč tudi srednji in mali narodi...« Nadaljuje z razpravljanjem o položaju nemškega jezika v svetu in o perspektivah za bodočnost. Poziva na vrnitev k tradiciji Herderja in Wilhelma von Humboldta. Med drugim pravi Thierfelder: »Vsako internacionalno širjenje jezikovnega znanja prispeva k zbliznanju med narodi. Ako se jezik ne izrablja politično, ako se ne poizkuša razširiti na račun domačih materinskih jezikov, ako nima namena oteževati naravnega razvoja nekega naroda, je širjenje jezikovnega znanja zdrav pojav... V družini zapadnih evropskih narodov ni nadomestljiv, o tem sem globoko prepričan, sploh noben jezik. Razvoj v našem delu sveta, kakor vidim, ne gre v smer jezikovnega poenotenja, temveč v smer pomnožitve jezikovnega znanja vsakega človeka... Bil je nesrečen predsodek, da smo slovanske jezike tako dolgo zancmarjali...«

(Se nadaljuje)

Na vseh mrtvih dan počastimo junake

Iz leta v leto se ponavlja čas, ko v prvih dneh novembra obiskujemo pokopališča in se bolj kot kdaj koli med letom spominjamo dragih, ki so pred nami našli zadnji prostor v tibi gomili, kjer nevdramno spe zadnje, večno spanje. Dolga je vrsta grobov, ki jih narava krasi že pred dnevom vseh mrtvih z barvnimi mrtvaškimi glasniki padajočega listja, ki ga jesenski veter raztresa po grobovih. Za dan vseh mrtvih pa ljubeče roke očistijo in zrahljajo grobove in jih okrasijo z jesenskim cvetjem ter prižigajo lučice.

Boleča je rana, ko stojimo ob gomili rajnih svojcev in se zamislimo, kaj smo z njimi izgubili. V duhu vstajajo pred nami in se pogovarjamo z njimi. Svojih dragih pokojnih svojcev nikdar ne pozabimo.

Kdor izmed našega trpečega, izkrovačnega in preganjanega ljudstva pride na pokopališče, se ne ustavi samo ob gomili svojih dragih, ampak tudi ob zadnjem počivališču ali spomeniku onih, ki so v najhujšem času dali svoje najdražje, svoje življenje, za zmago pravice nad krivico in nasiljem. Dragocene žrtve

padlih partizanov so vse naše, ki so za ceno svojega življenja doprinesle, da so se narodi otresli nasilja, v katerega jih je pahnil podivjani nacistični svet, pod katerega okrutnostjo je neizmerno trpelo tudi naše ljudstvo. Vsa naša zemlja v Zilji, Rožu in Podjuni je posejana z grobovi dragocenih žrtev. Vse te spomenike krvave borbe za lepše življenje, ki so naša svetišča, bodo ljubeče roke očistile, zrahljale in obsule s cvetjem. Tako hočemo spet znova počastiti spomin na najboljše sinove lastnega ljudstva in drugih narodov.

Iz grobov dragocenih žrtev pa slišimo tudi nenehen opomin: Krepite duha in voljo za prizadevanje, da se krvavo nasilstvo ne bo nikdar več ponovilo, da bo nevarnost vojne za vedno ukročena. Združite se vsi dobro misleči in si prizadevajte, da bo med narodi dejansko prišlo do mirnega sožitja in prijateljskega sodelovanja.

Nova žandarmerijska rajonska meja Miklavčevo in Galicija

Kakor javlja deželno žandarmerijsko poveljstvo za Koroško, so spozorumno z okrajnim glavarstvom v Velikovcu spremenili žandarmerijsko rajonsko mejo Miklavčevo in Galicija. Kraje Zgornje Vinare, Mlinče in Pogrče, ki so doslej pripadali žandarmerijski postaji Galicija, so dodelili žandarmerijski postaji Miklavčevo. Po spremembi se krijejo tudi občinske meje Žitare vesi in Galicije z rajonskimi mejami orožniških postaj Miklavčevo in Galicija.

Zločin pri Grabštanju

Grozoten zločin je bil storjen v četrtek preteklega tedna zvečer v bližini Grabštanja ter je vzbudil veliko vznemirjenost in ogorčenje. Mlada 22-letna Anneliese Brunner, kmečka delavka, je postala žrtev grdega zločina.

Proti večeru navedenega dne je prišel v gostilno Lach v Dobju neki moški, ki se je izdajal za kriminalnega uradnika in je povpraševal po Alojziji Tauber. Gostje so Alojzijo sicer poznali, ni pa bila doma v Dobju, marveč v vasi Brdi. Okoli 21. ure je neznan moški zapustil lokal in se namenil v Brde. Kmalu nato sta vstala tudi dva mlada gosta, Wutte in Eiper, ter sta se odpravila v isto smer. Za gradom Orsini-Rosenberg sta ob cesti slišala sumljiv šum in kmalu opazila na tleh moškega in ženske. Moški jima je pričel groziti in ker je izgledalo, kakor da bi imel orožje, sta odšla še po enega tovariša. Ko so prispeli nazaj, je moški dekle že zavelkel na polje in fantje so opazili, da je deklica omahnila kakor mrtva in da jo je neznanec pokrtil s plaščem. V luči žepne svetilke so fantje spoznali, da moški ni

Malošče

Še v četrtek preteklega tedna je nenehno marljivi kmet Karel Mikl, p. d. Mager v Maloščah, delal na polju. Oral je na eni izmed svojih plodnih in skrbno negovanih njiv, da bi spet vsejal kleno seme za mlado rast. Toda zgodilo se je, česar nihče ni pričakoval, ko ga je ponoči dohitela neizprosna smrt. Pokojni je sicer bolehal že dalje časa in je pogosto veliko trpel zaradi posledic rane v glavi, ki jo je odnesel že iz prve svetovne vojne.

S pokojnim Miklom je svojo ljubljeno domačijo zapustil ugleden mož in gospodar, ki je bil znan daleč preko meja svojega domačega kraja. Kot napreden in podjeten kmet je imel svoje gospodarstvo vzorno urejeno ter so si njegovo zgledno kmetijstvo rade ogledale razne kmetijske ekscurzije in si je ob njej izpopolnjevalo strokovno znanje več kmetijskih praktikantov.

Razumljivo je, da so razgledanemu možu poverjali tudi funkcije v raznih ustanovah. Izvolili so ga v občinski odbor in krajevne gospodarske in narodne organizacije. Leta 1932 je kandidiral na slovenski listi v kmetijsko zbornico, v času Dollfussove Avstrije pa so ga poklicali

Igralci SPD „Peca“ iz Šmihela v Mežiški dolini

Skupina igralcev Slovenskega prosvetnega društva »Peca« v Šmihelu nad Pliberkom je minulo soboto napravila izlet v Mežiško dolino. Ker so imeli naštudirano Molierovo komedijo »Scapinove zvijače«, so z igro v Mežici tudi gostovali. Ansambel igralcev predstavlja sama mlada dekleta in fantje ter so se za nastop v Mežici pod spretnim vodstvom režiserja marljivo pripravljali v napornih vajah in kakor se je pokazalo, tudi dobro pripravili. Predsednik društva Lojze Kraut je izlet in gostovanje organiziral, Delavsko kulturno društvo »Svoboda« v Mežici pa je z velikim uspehom ukrenilo vse potrebno v svojem kraju.

Po nekaterih težkočah, ki jih je bilo treba premostiti doma, ko so z gotove strani skušali razcepiti enotnost igralcev, je bilo za izlet vse pripravljeno. Dobro razpoloženi so igralci dospeli na mejo in kmalu opravili obmejne formalnosti pri avstrijskih in jugoslovanskih obmejnih organih. Reči moramo, da so bili obmejni organi na obeh straneh zelo korektni in vljudni, kar je na vse napravilo prijeten vtis. Vljudnost in korektnost na meji gotovo zelo ugodno vpliva za pojačen obmejni promet, kar je koristno za obe sosedni državi.

Od meje so igralce prepeljali z avtobusom v Mežico, kjer so jih predstavniki Delavskega kulturnega društva »Svoboda« prisrčno sprejeli. Namah je zavladalo prijetno in domače vzdušje. Zvečer pa je občinstvo do zadnjega koticčka napolnilo ob-

nihče drugi, kot prejšnji neznan gost v gostilni. Moški je zbežal, fantje pa so grozotno odkritje javili orožništvu, ki je nemudoma odredilo zasledovanje.

Ker so imeli orožniki točen osebni opis storilca, so ga že drugi dan aretirali. Zločinec je 34-letni železničar Franc Grilz iz St. Jurja pri Beljaku, ki je dejanje priznal, toda izjavil, da ne ve, kako je do tega prišlo. Popolnoma nepoznano Anneliese Brunner je srečal med potjo in jo vprašal za pot v Brde. Dekle, nič hudega sluteč, ga je še nekaj časa pospremil, da bi mu lahko pokazalo pot natančneje. Med potjo pa se ji je Grilz hotel približati ter jo je končno okrutno zadavil. Sledovi prask na morilčevem obrazu kažejo, da se je dekle krčevito branilo. Preiskava bo šele dognala, če je zločinec storil seksualni umor ali iz sadističnega razpoloženja zaradi svojega razrvanega življenja, ko je zapadel alkoholizmu in je kljub temu, da ima dobro ženo in pet otrok, z ostajal od doma, popival in se vlačil z drugimi ženskami. Doma pa je bil s svojo ženo in otroki večkrat zelo brutalen.

Po naši zemlji

kot zastopnika kmetov v tedanji po stanovih organizirani deželni zbor.

Pokojni Karel Mikl, znan kot trden in odločen Slovenec, je bil kot tak tudi nacističnim nasilnikom trn v peti, zato so ga hoteli odstraniti ter so tudi njega s številnimi slovenskimi koroškimi družinami neusmiljeno iztirali v tuje pregnanstvo. Kot zaveden narodnjak je moral prestati grenko izseljeniško trpljenje.

Pogreb pokojnega Karla Mikla je bil v soboto in se ga je udeležila velika množica žalnih gostov, med temi mnogo predstavnikov raznih ustanov in organizacij. Kljub ogromni udeležbi je motila napačna objava v listih, da bo pogreb šele v nedeljo, ker bi bil še marsikdo prišel. Pri pogrebnih svečanostih je ob odprtem grobu poleg domačega g. župnika spregovorilo več govornikov, v imenu izseljencev pa se je od sotrpina poslovil podpredsednik Zveze slov. izseljencev Lovro Kramer. Ker je Zveza prejela obvestilo o pogrebu prepozno, je namesto venca nakazala odgovarjajočo vsoto Slovenskemu dijaškemu domu v Celovcu.

Pokojnemu Miklu naj bo domača zemlja lahka, žalostnim svojcem pa naše iskreno sožalje!

Slovenska prosvetna zveza naznanja: Planinski oktet iz Maribora gostuje v soboto in nedeljo na Koroškem

Pred štirinajstimi dnevi nestrpno pričakovani Planinski oktet iz Maribora, ki takrat ni mogel izvesti svoje turneje po Koroškem, bo koncertiral jutri in pojutrišnjem v naslednjih krajih:

V soboto, dne 27. oktobra 1956, ob 20.00 uri v Šmihelu pri Sercerju,

v nedeljo, dne 28. oktobra 1956, ob 11.00 uri v Železni Kapli v kino-dvorani, ob 15.00 uri v St. Primožu pri Voglu, ob 20.00 uri v Bilčovsu pri Miklavžu.

Slovenska prosvetna zveza in krajevna slovenska prosvetna društva iskreno vabijo na koncerte vse, ki ljubijo dobro in dovršeno zapeto našo pesem. Dejstvo, da si je Planinski oktet iz Maribora osvojil nedeljno priznanje že v mnogih večjih krajih, jamči za lep nevsakdanji kulturno-umetniški užitek. Zato napolnite v soboto zvečer in v nedeljo dvorane v vseh navedenih krajih! Prosvetaši, izkoristite čas in opozorite na prireditve vse, mladino in starejše, ter jih povabite, da ne zamudijo lepe prilike.

Beljak

V Beljaku je pred nedavnim preminula gospa Julijana Potočnikova, žena znane gimnazijskega ravnatelja v pokoju dr. Mateja Potočnika. Pokojna žena je bila rojena v Beljaku v ugledni Lapuševi družini. Svojemu slovenskemu rodu je ostala zvesta vse življenje in je ob strani svojega moža storila veliko dobrega mnogim koroškim Slovincem, ki so često našli pomoč in gostoljubje pri tej družini. Pokojne se posebno hvaležno spominjajo mnogi izseljenci, ki jim je šivala in pletla najnujnejše ter pošiljala v taborišča, v kolikor je bilo v tedanjih razmerah pač mogoče.

Zadnja leta je pokojna bolehal na sladkorni boleznii ter se preselila k svoji hčerki v Beljak. Zelo rada je sprejemala obiske okoliških Slovencev. Kljub že visokim letom in bolehnosti je bila zelo živahna in zgovorna in nihče ni pričakoval, da ji bo smrt že pretrgala nit življenja. Pokojna je dosegla starost 76 let. K zadnjemu počitku so jo položili dne 18. oktobra na beljaškem centralnem pokopališču. Julijano Potočnikovo bodo vsi, ki so jo poznali, ohranili v lepem spominu, žalujočim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

Šmarjeta pri Pliberku

Minuli ponedeljek so Ditmarjevo Mojcka iz Belšaka položili k zadnjemu počitku na šmarjškem pokopališču. Pokojna žena je dosegla starost 87 let in je vse svoje življenje posvetila marljivemu delu v domači rojstni hiši. Na njeni zadnji poti jo je spremljalo veliko sosedov, posebno pa mnogo žena.

V Borovjah pri Pliberku je v nedeljo nenadoma umrl znani Lajdarjev Lojz, ki mu je bilo življenje od rane mladosti do zadnjih dni nepretrgan delovni dan. Preživljal se je s težaškim drvarskim delom po gozdovih in kot tesar, veliko pa je pomagal mnogim kmetom. Zaslužno starostno rento je užival le kratko časa. Oba, Mojcka in Lojz, naj si v miru spočijeta!

Drveša ves

Preteklo je že nekaj tednov, zvedeli smo pa le, da sta se Ika Krautova iz Bistrice in Ivan Merva iz Drveše vesi poročila. Poročno slavje sta opravila brez vsakega hrupa in večje pozornosti v ožjem krogu. Novoporočenemu paru iskreno čestitamo in kličemo: Na mnoga srečna leta!

KOLENDAR

Petek, 26. oktober: Evarist
Sobota, 27. oktober: Frumencij
Nedelja, 28. oktober: Simon
Ponedeljek, 29. oktober: Narcis
Torek, 30. oktober: Doroteja
Sreda, 31. oktober: Volbenk
Četrtek, 1. november: Vsi sveti

O mestih, ki jih ni več

Nekje sredi otoka Ceylona se dvigajo iz zemlje kameniti spomeniki, priče razburkane preteklosti tega otoka. Tam so ruševine Anuradhaphura, mesta, ki je imelo nekdanj 2 do 3 milijone prebivalcev.

Lanke (tako so imenovali Ceylon) je imel več takih mest, ki so se lahko primerjala z našimi velemesti. Anuradhaphura je bilo med njimi prav gotovo največje in najbogatejše. Legenda pravi, da je bil prvi ceylonski vladar rojen iz leva. Njegov vnuk Vidjaja je pripeljal na otok ljudi, ki so postavili temelje ogromnemu mestu. Tu se legenda neha in dalje govori zgodovina: leta 307 pred našim štetjem je dobilo to mesto neprecenljive budistične spomenike: ključnico Bude, njegovo prosjaško brašno in seme svetega drevesa Bo, pod katerim je Buda razmišljal...

V mesto so hodili podaniki in trgovci od daleč, da so se poklonili svetim ostanom Bude. Mesto je raslo in raslo. Mnogo je bilo v mestih javnih zgradb, palač bogatašev, letoviških hišic ipd. Mesto samo je bilo zgrajeno iz dveh delov: v notranjem, ki je bilo od zunanjega ločeno z velikim masivnim zidom, so bile kraljeve palače in svetišča, v ostalem mestu pa je bilo nekoliko četrti, kjer so živeli pripadniki nižjih kast. Najzgovornejši dokaz je 1600 opornikov, ki štrlijo v zrak in na katerih je bila zgrajena Loha pasada (Me-

Žrtev praznoverja

Osemletno Bosanko je pičila v roko strupena kača. Kot je ponekod na kmetih še običaj, niso poklicali zdravnika, ampak so deklico zdravili kar doma. Kači so odsekali glavo in jo položili na dekličino rano. Kačjo glavo so potem zakopali v zemljo, »da bi potegnila iz rane vse uroke.« Seveda je čez nekaj dni roka močno zatekla in počnela. Rana je strašno izgledala, tako da so se naposled le odločili in odpeljali otroka k zdravniku, vendar je bilo takrat že prepozno. Zdravnik je otroka takoj poslal v bolnišnico, kjer so morali deklici odrezati roko. Tako je postala deklica za vse življenje invalid samo zaradi praznovernosti staršev, ki dekletu niso takoj nudili potrebne zdravniške pomoči.

Zanimivi podatki iz francoskih družin

Francoski inštitut za raziskovanje javnega mnenja si je dovolil majhno šalo. Razposlal je 500 francoskim zakonskim možem vprašanje: Kdo ukazuje v vaši hiši? 305 jih je odgovorilo »moja žena«, 194 »moja tašča«, le en sam je odgovoril, da ukazuje v svoji hiši sam. Izkazalo pa se je, da je že dolgo let vdovec in da živi samotno življenje.

Spet so se povrnili na šestorico. Korotan je poklical Novembra: »Kako so se držali?«
»Dobro. Ležali so v koruzi!«
»Je kateri poskušal kričati?«
»Ne!«
»So vedeli, kje so Italijani?«
»Približno so.«
»Kako to veš?«
»Nemirni so bili. Nekateri so se bali... tisti...«
»So nevarni?«
»Mislim, da niso!«

Korotan je opustil misel, da bi dal šestorico pod stražo.

Vinko je menil, da ni gotovo, ali so vedeli, kje so Italijani. Tudi Korotanu se je zazdelo, da je to glavno. Nenadno mu je šinila v glavo nova misel: Nastavim jim past — — — če niso pravi, se bodo ujeli — — —

Ko se je spuščal večer, je spet pritekla h Korotanu mlada kurirka. Bila je srečna. Z očmi je objemala komandirja. V košari jim je prinesla tople hrane in sladkarij.

dena palača) v drugem stoletju pred našim štetjem. Imela je 8 nadstropij, vsa fasada je bila prekrita z medeninastimi in kositrovimi ploščicami, notranje stene pa so bile okrašene z ornamentami, izdelanimi iz dragega kamena. Sredi palače je bila dvorana, ki so jo podpirali stolpi iz zlata, v njej pa prestol iz slonove kosti in klečalnik, kjer so molili najvišji cerkveni poglavarji. Palača je bila svetišče.

Ogromne »trdnjave«, ki so jih gradili v mestu, da bi v njih shranili Budove svete ostanke, so bile visoke tudi do 120 metrov, v obliki prisekane piramide, ki je bila v podnožju široka 400 metrov.

Za svojega največjega obsega je bilo Anuradhaphura tako veliko kot današnji London. Med severnim in južnim delom mesta je bila ravna ulica, dolga 25 kilometrov.

Pekinški observatorij je star že skoraj 2000 let

Kadar potuje tujec v starodavni Peking, ga bodo domačini vsekakor opozorili, naj si ogleda tudi prastari observatorij. To zgodovinsko poslopje se nahaja na vzhodni strani velikega zidu, ki deloma obkroža stari Peking. Strme stopnice vodijo na teraso, ki je že vsa porasla z mahom. Tu in tam je videti ostanke kamenitih plošč, ki so počrnele in izjedene od vetra in stoletnih deževij.

Stari astronomski instrumenti, ki so jih uporabljali pred tolíkimi stoletji, še danes kljubujejo vremenu in času, razlika je le v tem, da se zdaj med njimi igrajo otroci.

V začetku našega časa so kitajski astronomi že do podrobnosti proučili gibanje planetov: Merkurja, Venere, Marsa, Jupitra, Saturna in imeli dokaj točne podatke o njihovi velikosti. V začetku osmega stoletja našega štetja so na observatorijih na Kitajskem opazili premikanje določenih planetov, medtem ko so v Evropi vse do 18. stoletja domnevali, da so vsi planeti negibni. Med starodavnimi dokumenti kitajske astronomije je ohranjen tudi stari astronomski zemljevid, ki so ga vklesali v kamenito ploščo leta 1193 s točnimi označbami mest in medsebojnih odnosov 1440 zvezd.

Preračunavanja na astronomskem zemljevidu vklesanih zvezd so opravljali s pomočjo posebnih astronomskih instrumentov, ki po njih lahko danes ocenjujejo pomembnost znanstvenega spomenika, kakršnega je pekinški astronomski observatorij.

O samem observatoriju so znani naslednji podatki: Zgrajen je bil leta 1279 našega časa na mestu mnogo starejšega observatorija, ki je ležal tedaj in še danes tudi leži na zunanjem delu starega Pekinga.

Komandirju je dala rdečo svilenico. Povedala mu je, da se je vojaštvo vrnilo v vasi in da kamioni spet drviyo proti garnizonom. Na polju da so do krvi pretepli nekega starčka, ker ni povedal, kje so »ribeli«. Pri nekaj hišah so pokradli kokoši. Vse to ni bilo nič novega. Brez tega ni bilo rastrelamenta. Našli niso nikogar. Korotan je bil zadovoljen, da jo je tudi logor srečno zvozil.

Čez čas brnenja kamionov ni bilo več slišati.

Poln mir je legel na vznemirjena Brda.

Kurirka je odhitela v vas.

Takrat pa nenadno čisto blizu počli strel iz puške. Dušan in Igor se spogledata. Črt se naglo obrne in kakor ris preži na vse strani. Marjan se začuden ozira okrog sebe. Pogledi vseh se srečajo s Korotanovim, ki stoji blizu njih z roko na pištoli. Za Korotanom sta November in Chamberlain.

Vse naokrog tišina večera na poljih, samo pogledi partizanov in teleskopcev vrtajo drug v drugega, napenjajoč se, hoteč priti do dna... V Črtovih očeh ni strahu, samo srd.

Po razoru pride December s puško v roki.

»Sprožila se mi je!« je sporočil v nekako opravičilo.

V resnici je bil strel dogovorjen. Koro-

Podobno mesto je bilo tudi Polonnaruwa. Kralji v teh mestih so živeli pred 2000 leti bolj udobno in v večjem blagostanju, kot znani francoski kralj Ludovik XIV. v Versaillesu pred niti 200 leti. Njihove palače so imele kopalnice s toplo vodo, vodo v straniščih in podobno. To je za marsikoga nerazumljivo, če pomislimo, da je vse to bilo že pred 2000 leti, ko vsak misli, da je bilo takrat še vse zelo enostavno, primitivno.

In kako je mogla tako visoko razvita tehnika in umetnost propasti? Vse to je uničilo bogastvo. Mesta so bila bogata in vojni in ropovi ni bilo konca, dokler ni bilo mesto na tleh. Danes so na teh mestih le spomeniki, ki spominjajo na visoko razvito kulturo, ki je bila v svojem času na najvišji stopnji na svetu.

Ta observatorij je bil povezan z več opazovalnimi postajami, vendar pa podatki o tem, kje so te postaje bile, niso znani. Številne astronomske instrumente, ki jih še danes občudujemo, je izdelal ali pa dal izdelati znameniti kitajski astronom Ho Šou Dzin. Nekateri med njimi so bili namenjeni za izračunavanje višine svetlobnih teles nad horizontom, drugi določanju odnosa teh teles do zemeljskih vzporednikov in drugo. Vsi instrumenti so izdelani iz bron in bogato umetniško okrašeni, zato še danes po vsem svetu predstavljajo edinstvene dragocenosti.

Odkritje fakirjeve skrivnosti

Skoraj gotovo ste že slišali o ljudeh, ki si prebadajo lica, ležijo na konicah žebeljev, si režejo po telesu in pri tem nič ne krvave ipd. To so fakirji. Skoraj vsi pravijo o sebi, da so nadnaravna bitja in da so potomci slavnega preroka. In večina ljudi jim verjame.

Neki francoski novinar je hotel zvedeti za skrivnost njihovega »privlačnega« poklica, zato jih je obiskal večje število. Kakor se je zdel tak trud jalov, je novinar končno vendarle uspel. Naletel je na fakirja Shara Beya, ki je poznal celo vrsto takih trikov, ki spadajo v železni repertoar vsakega fakirja. Tajnost fakirjeve postelje, ki ima namesto žimnice navzgor obrnjene žebelje, ni nikjer drugje, kakor v njihovem številu. »Ko se vleže fakir, ki ima recimo 70 kg, na 200 žebeljev, tedaj pritiska na vsak žebelj teža 350 gramov, kar je vsekakor premalo, da bi se žebli zarili v telo,« je rekel Bey.

Fakir, ki si z žebeljem, šilom ali iglo pre-

tan je računal: če so nukleji, bodo ob strelnu planili.

Njihov mir pa je partizanom spet vlil vero, da so pravi. »Še to noč jih popeljem v logor,« je sklenil Korotan.

Ko se je znočilo, je Dušan rekel Korotanu, naj jih popelje v kako vas. Radi da bi videli, kakšni so ljudje, kaj mislijo in kako je s politiko. Korotana to ni prepričalo. Spet je začel tuhtati: »Zakaj hočejo v vas?« Vse mogoče mu je rojilo po glavi. Tega se je pravzaprav najbolj bal: da se Dušan in njegovi povežejo z ljudmi in da neopazno dobijo zvezo z — — — Korotan je z nejasnimi odgovori, zlasti pa z molkom odklonil Dušanov predlog. Dušan in Igor sta se posvetovala, kaj bi napravili. Še Igor se je ponorčeval iz Korotana. Čeprav je Dušana kuhala jeza, je le miril Črta: »Potrpežljivost je božja mast!« Črt pa je zarohnel: »Samo siromak, kdor se maže z njo!«

Korotan se je v tej čudni noči — bili so sami: štirje partizani in šest skrivnostnih beguncev iz kampa — spomnil vseh nevarnosti ki bi sploh bile možne. Še to ga je vznemirjalo, da ne bi begunci puščali morda kako sled za sabo...

Pozno ponoči je prišla obveščevalka, ki je bila v Gradiški. V neki gostilni je slišala, da je iz Gonarsa res ušlo okrog petdeset ljudi.

»Kje so drugi?« jih je vprašal Korotan. Dušan in Črt sta mu pripovedovala o

Beli medvedi ogrožajo delavce

Kanadsko obrambno ministrstvo ima težave pri gradnji radarske postaje na nekem majhnem otoku v zalivu James. Tam ogrožajo delavce in opazovalce velike skupine severnih medvedov, ki se obnašajo izrazito sovražno. Ker so beli medvedi zaščiteni, ne vedo, kako bi se jih obranili in bodo zato zgradili okrog otoka 4 metre visoko ograjo, za katero bodo opazovalci varni. Torej: za ograjo ljudje, zunaj pa živali. Kakšen narobe živalski vrt!

Kneževina Liechtenstein obstoja že 150 let

Miniaturna država Liechtenstein, ki se nahaja med Avstrijo in Švico, je 9. in 10. septembra tega leta slavila 150-letnico obstoja. Država ima vsega skupaj 15.000 prebivalcev in meri 157 kvadratnih kilometrov. Živi od personalne unije s Švico, ki skrbno bdi nad njeno neodvisnostjo. Davki so v Liechtensteinu izredno nizki, pravo nasprotje od teh pri nas, zaradi tega ni čudno, da si marsikdo, ki ga tarejo visoki davki, želi postati državljan te male države, ki jo skoraj lahko primerjamo s »pravljico deželo — Indijo Koromandijo«.

Dejansko pa je zelo težko postati državljan te male države, ker so tamkajšnji zakoni zelo strogi in predvidevajo, da letno smejo sprejeti samo sedem novih državljanov, ki morajo stalno bivati v deželi vsaj 20 let.

bode lica ali jezik, naredi na vse gledalce vedno močan vtis. Tudi to ni nič posebnega, pravi Shara Bey. Igla prebode le nekaj milimetrov kože in bolečine niso nič večje, kakor če bi nam dal zdravnik injekcijo. Razen tega pa si vedno skrbno izbere tiste dele telesa, ki so najmanj občutljivi: lica, grlo, koža na prsih itd.

Med najbolj občudovanimi točkami pa je tako imenovano drobljenje kamna. Fakir se vleže na dva stola, glavo ima na enem stolu, pete pa na drugem. Na trebuh mu polože velik ploščat kamen. Njegov pomočnik pljune v roke in se loti kamna s kovaškim kladivom. Trik je v tem: fakir si vedno izbere krhek kamen, ki ga nato še hitro segreje in prav tako naglo ohladi. Pri tem razbijanju ne čuti ničesar ali pa zelo malo, ker že kamen precej zadrži oziroma ublaži udarec.

Fakir Shara Bey pravi na koncu, da vse to, kar je napravil on, lahko napravi vsakdo, ki ima le mnogo poguma in volje.

Gatu in o Štefanu, o katerih ni glasu. Izrazila sta bojazen, da jima morda beg ni uspel. Možno pa je, da so še drugi ušli za njimi, a da so izgubili zvezo.

Korotanu je bilo spet vse nejasno — — — ni se ujemale in se ni — — —

Ura je bila dve po polnoči. To je bil skrajni čas za odhod. Korotan pa se še vedno ni odločil. »Nekam moram, v tej prekleti koruzi ne ostanem več! A kam? V logor! In s temi — — —? Samih ne morem pustiti. Naj gredo z mano?«

Previdno je potpal partizane — — — Po vseh čudnih doživetjih tega dne so se ti spet zblížali z begunci, zlasti November in Chamberlain.

Čez pol ure je Korotan dal nalog za odhod v logor.

Pot v logor je bila šestorici lahka, saj je bil na njej prvi čar partizanstva — — — Večina teleskopcev sploh še ni bila v kakem logoru. In znamenje zaupanja je bila!

Po dobri uri so bili na cilju. Logor je bil v gozdu v grapi pod dvema hriboma.

Takoj so polegli in trdno zaspali. Kakšen je logor, tega v temi niso mogli videti. Samo geslo straže in tihi pozdrav sta se skladala s svečanim razpoloženjem šestorice. Pot iz kampa v logor je bila zaključena.

Komaj so dodobra zatisnili oči, že so jih prebudili klici straž. Takoj na noge! Mar-

Pozimi je potrebna izdatnejša prehrana

Kakor obleko, tako je treba tudi prehrano prilagoditi vremenu

Vsakomur je jasno, da je treba prilagoditi svoje oblačenje hladnemu in toplemu vremenu. Prav tako je logično, da je treba tudi našo prehrano prilagoditi vremenu.

Zunanja temperatura in prehrana sta dva bistvena činitelja življenja v določenem okolju. Ugotovitve o življenjskih razmerah v skrajno mrzlem ali skrajno toplem podnebnju očitno kažejo, da mora način prehrane ustrezati zemljepisnemu položaju in zunanji temperaturi. I fiziologi i strokovnjaki za prehrano upoštevajo pri določevanju človekovih potreb po prehrani okus ljudi, živečih v določenem podnebnju in predpisujejo pravila glede prehrane v skladu z okoljem za tiste ljudi, ki so se v tem okolju aklimatizirali.

Čeprav v tem pogledu še ni vse jasno, je vendar dovolj ugotovljenih dejstev o odvisnosti med prehrano in podnebnjem, ki nam omogočajo, da lahko govorimo o pravih gledi prehrane, ki so veljavna za našo zmerno kontinentalno podnebje, za katerega so značilna topla poletja in precej mrzle zime.

Pozimi se je treba hraniti tako, poleti pa drugače. Organizem ne more ohraniti ravnovesja v proizvajanju svoje fiziološke toplote, če se nenehno ne prilaguje okolju. Pri tem nam deloma pomaga tudi narava sama: poleti so naša prebavila manj aktivna, slabši tek imamo, pozimi, ko potrebuje naš organizem več toplote, pa imamo boljše tek, ker so naša prebavila aktivnejša. Če v vročem poletju nezmerno jememo, izpustimo tek in dobimo drisko. Če pa pozimi pravilno ne uredimo svoje prehrane, postanemo manj odporni proti mrazu.

Če naše telo izgubi toploto (kalorije) zavoljo mraza, mora to izgubo nadoknaditi naš organizem z dodajanjem kalorij oziroma z močnejšo prehrano. To pa ne pomeni vedno povečanje količine zaužite hrane, marveč njeno boljše izbiro — da se naši organi ne bi utrudili od čezmernega prebavljanja.

Sleherna naša jed sestoji v naravnem stanju iz prebavljivih in neprebavljivih delov; celuloza iz rastlinske hrane, neraz-

topljene soli in drugo ostanejo običajno neprebavljive in vse to organizem z blatom izloči. Dele hrane, ki jih organizem kalorično uporabi, lahko razdelimo na beljakovine (največ jih je v mesu, jajcu, siru), maščobe (živalske in rastlinske) in ogljikove hidrate (največ v kruhu, testeninah, škrobu, sladkorju), razen tega pa dobi organizem še raztopljene soli in vitamine. Iz vsakega grama posameznih živil dobi organizem določeno število kalorij, katerih potrebuje človek za življenje dnevno 1200 do 3000. Razlika v kalorijah je odvisna od količine opravljenega dela in zunanje temperature.

Tej potrebi po kalorijah je treba ustreči, toda paziti moramo, da z načinom prehrane ne obremenimo želodca. Če se bo kdo hranil izključno s krompirjem, bi ga moral vsak dan pojesti 15 kg, takšen obrok pa bi bil utrudljiv in nemogoč. Zato je treba hrano izbirati. Carigrjski postrežki na primer, ki slovijo po svoji moči, jedo izključno kruh in grozdje. Narodi na skrajnem severu se hranijo samo z ribami, kruhom, mlekom in oljem. Ti primeri kažejo, da je moč na več načinov doseči isti rezultat: dobiti naš normalni kalorični dnevni obrok.

Sadje v dobro klet

Letos je sadna letina obilna. Zato je toliko bolj važno, da čimveč sadja oberemo in ga spravimo za zimo. Za spravljanje sadja pa je potrebna dobra klet.

Pređen bomo zložili sadje v klet, jo bomo temeljito pospravili in prebelili z apnom in žveplom. Apno bo pobralo vso odvisno vlago, žveplo pa bo preprečevalo gnitje. Ko bo sadje zloženo v kleti, pa bomo poskrbeli za pravilno temperaturo in pravilno vlažno klet.

Če je klet preveč vlažna, začne sadno tkivo prehitro razkrajati, če pa je klet presuha, se sadje preveč osuši. Najprimernejša temperatura je 4° C. Prav tako kot toplota škoduje sadju tudi mráz.

Zorenje sadja pospešuje tudi svetloba, zato mora biti klet mračna. V zelo temni kleti pa rade rastejo gobe, ki povzročajo bolezen tudi na sadju.

Nazadnje ne smemo pozabiti, da je za življenje potreben tudi zrak. Zato moramo klet večkrat prezračiti.

Če bomo med zimo pazili na vse to, kar smo omenili in da v kleti ne bo mrčesa, niti ne prepaha in če vanjo ne bo vdiral mrzel zrak, bomo imeli res idealno skladišče za naše sadje in ne bo se treba bati, da bi nam okrog novega leta sadje padlo.

Glavniki in ščetke

Ščetka za lase naj bo čvrsta in elastična, da pospeši obtok krvi, ko se česimo z njo. Dobro so ščetke s kovinskimi nitkami, še boljše pa s svinjskimi ščetinami. Takšne ščetke so nekoliko dražje, zato pa so mnogo trpežnejše. Nylonske ščetke dražijo kožo in niso primerne za nego las, marveč samo za ureditev pričeske.

Da ščetke ne bi bilo treba prevečkrat izpirati, ker s tem poškodujemo les in omehčamo ščetine, jo je treba vsak dan obrisati s čisto platneno krpo in le kdaj pa kdaj oprati v mlačni vodi, ki ji dodamo na pol litra veliko žlico amoniaka. Lesa ne smemo močiti, če pa to že storimo, ga je treba namazati s tako maščobo. Ščetko lahko očistimo tudi z otrobi. Zadostuje, da jo vtaknemo v vrečko z dobro segretimmi otrobi in jo obrišemo s čisto krpo. Otrobe je treba večkrat menjati.

Da bodo ščetine zmerom trde, je treba ščetko večkrat po pet minut namočiti v vodo, ki smo ji dodali nekaj amoniaka. Nylonske ščetke peremo v mlačni vodi z milom, izpiramo pa v čisti vodi iste temperature.

Najboljši so roženi ali glavniki iz želvinega oklepa. To so zelo trpežni glavniki in se le redko zlomijo. Zobčki na glavniku ne smejo biti pregosti in ne preveč koničasti, da si ne ranimo kože. Glavniki ni treba umivati v vroči, marveč v mlačni vodi, kakor ščetke. Tudi tu je dobro priležati na pol litra vode veliko žlico amoniaka. Glavniki iz želvinega pa sploh ni treba umivati v vodi, marveč jih samo vsak dan obrišemo z volneno krpo, včasih pa zdrgnemo s krpo, namočeno v olivno olje. Glavnike iz želvinega očistimo tudi, če nalijemo nanje nekaj kapljic glicerina, potem pa jih zdrgnemo s trdo ščetko in obrišemo s čisto krpo.

Ščetka za nohte ne sme imeti preveč trdih ščetin, da si ne opraskamo prstov. Zelo dobro so kavčukaste ščetke, pa tudi ščetke iz svinjskih ščetin.

Za čiščenje zob so najboljše ščetke, ki imajo v dveh vrstah po šest snopičev ščetin, ker le-te tako najlaže prodirajo v vse dele ust. Zobna ščetka naj ne bo pretrda, da si ne ranimo dlesni. Najboljše so ščetke iz svinjskih ščetin.

Tako pripravimo sadno kremo

38 do 40 dkg pretlačenega sadja (surovega, dušenega ali vložnega), sladkorja po okusu, limonina lupinica, 5 listov želatine, 2 beljaka in osminko litra smetane ali 4 beljaki ali četrta litra smetane.

Želatino namakamo pol ure v majhni količini mrzle vode, sadje pretlačimo (mora biti bolj gosto), ga sladkamo in mu dodamo sesekljano limonino lupino. Želatino vzamemo iz vode, jo stisnemo, da se voda odteče, nato jo raztopimo v treh žlicah tople vode, jo pretlačimo skozi sito ali gosto cedilce k sadni mezgi, dobro premešamo in vse skupaj postavimo na hladno. Vmes lahko pomešamo nekaj celih ali delno narezanih sadnih plodov. Ko se začne krema trditi, vmešamo vanjo še sneg ali stepeno smetano.

Za to kremo lahko uporabimo rabarbaro, jagode, borovnice, češplje, marelice, breskve, jabolka itd.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Krvavitev iz nosa ni vedno nedolžna

Krvavitev iz nosa je pogost pojav pri starih in mladih ljudeh in se v glavnem ne smatra za bolezen, zlasti še, če se krvavitev pojavi zaradi nekega zunanjega vzroka.

Toda krvavitev iz nosa ni vedno posledica zunanjega in zaradi tega nedolžnega vzroka. Taka krvavitev nam mora biti opomin, to je »prvi simptom« nekega notranjega obolenja. Tudi neka krvna bolezen, bolezen krvnega obtoka ali infekcijsko obolenje se more pojaviti s krvavitvijo iz nosa. Če zunanji vzrok krvavitve ni prepričljivo viden, je treba brezpogojno zahtevati zdravniški nasvet.

Poznana je na primer periodična krvavitev iz nosa pri bolnikih z visokim krvnim pritiskom. Pri napadu omedlevice nastopa pri njih včasih krvavitev iz nosa. Po tem občutijo oni znatno olajšanje: s krvavitvijo je telo s spontanostjo in v tem primeru dobrodošlim puščanjem krvi pomagalo samo sebi.

Kaj je treba napraviti, ko nastopi krvavitev iz nosa? V nobenem primeru ne smemo leči. Pri krvavitvi iz katerega koli drugega dela telesa je vsem znano, da je

treba krvaveči del dvigniti. Pri krvavitvi iz nosa ni razloga za drugačno ravnanje. Torej pacienta je treba posaditi v vzravnano držo. S tako držo se ne doseže samo zaustavitev krvi, ampak se tudi onemogoči, da se kri požre, kljub temu, da je razširjeno mnenje, da se kri, ki jo požremo, vrne telesu. Zelodec na splošno ne sprejema strnjene krvi. Nasprotno, s tem se izziva dražljaj k bruhanju, dražljaj sam pa poveča pritisk na področju glave in zaradi tega vodi do povečanja krvavitve. Če kri pride slučajno iz nosa v usta, jo je vsekakor treba izpljuniti.

Med prve postopke pri zaustavljanju krvavitve iz nosa spada mehur z ledom ali hladna obloga na nos in tilnik. Dobro je tudi staro domače sredstvo: krpa namočena v jesihu in položena na zatilnik, ker hlad zavira dotok krvi. Končno še en važen svet: v nobenem primeru ne uporabljajte vate za ustavljanje krvavitve. Vlaknena vata se namreč sprimejo z rano in zavlečejo zacelitev.

Če vsi navedeni postopki za ustavljanje krvi ne pomagajo, potem je najbolj primerno, da iščete zdravniško pomoč.

janu je bila glava težka. Nič ga ni bolj zbudilo, kot tako nenadno prebujenje.

Ko so se na pol predramljeni gonarsovci še ozirali okrog sebe, so partizani že tekali sem ter tja, preskakovali kotanje, podirali čez veje razpeta šotorska krila — bila so sivkastorumenkaste zaščitne barve, ki je spominjala na afriško puščavo — iskali razne vrečke z živili, pripravljali kotel za prenos in razdirali ognjišče. Korotan je dajal odsekana povelja. Ko je šel mimo Ljuba, mu je rekel:

»Spet bo hajka!«

Šele zdaj so gonarsovci videli, kje so: gozd, konec ozke grape, strm hrib — tu in tam gola zemlja, ki so ji s hojo posneli mah in travo — ponekod kup posušenih vej, služečih za ležišče; skromno ognjišče iz kamnov in nad njim rogovila za kotel — vsega je bilo v logoru deset partizanov.

Nenadno se je razleglo nad njimi močno brnenje motorjev, hrup in pokanje izplinjačev. Kakih dve sto metrov zgoraj je bila velika cesta, polna kamionov.

»Prav nad nami so se ustavili!« je povedal izvidnik.

Korotan je pomislil: »Smo izdani ali kaj? Nas hočejo obkoliti?«

Igor in drugi so spet občutili na sebi pekoče, nezaupljive poglede.

»Kamor jih pripeljemo, tam je hajka! Kakšen vrage je to?« je tuhtal December, si naprtil kotel na hrbet in po strani škilil

nanje. »Bodo zdaj začeli vpiti? Bodo od nekoč privlekli orožje in začeli streljati?«

Tudi Korotanu so se podile po glavi podobne misli. »Sem se prenačil, da sem jih sprejel v logor?« Najbolj se je bal izdajalskega strela. »Prišlo bi do panike. Obkolili bi nas in nam nasuli bomb v gnezdo!«

Ko pa je s svojimi sivimi, nezaupnimi očmi ošinil šestorico in videl Ljuba, ki je Chamberlainu pomagal pospravljati živež, Črta, ki je z listjem in travo zabrisoval sledi v logor, Marjana, ki si je malce nesrečen zvijal deko, Igorja in Dušana, ki sta snemala šotorska krila tistih, ki so bili v izvidnici — se je spet pomiril.

Hrup, vpitje in pokanje nad njimi se je stopnjevalo od minute do minute.

Korotan se je zbal obkolitve. Odredil je umik. Hodili so po divjini in strmini. Držali so se gozda. Spredaj je bila izvidnica z Novembrom in njegovim mitraljezom, v sredi gonarsovci in zadaj spet partizani. Z daljnogledom je bilo mogoče razločno videti kamione na cesti, vojake, karabinjere in oficirje. Tenenteji so usmerjali svoje daljnogledne naravnost vanje, a jih v goščavi niso opazili.

December in Chamberlain sta hodila zadnja. Bila sta slabe volje, skoraj žalostna. Dolga vojna, ki ji ni videti konca... hajka že dva dneva... poprej je le

bil mir... zlat mir... pa morda le ni s fanti kaj v redu...?

Ves dan so se lačni in žejni prekladali po divjem svetu.

Marjan in Vojo sta težko hodila. Telesne moči so ju spet zapuščale. Žalost in muka sta bili v njunih očeh. Morda tudi presenečenje nad vsem, kar sta doživljala. Vseh šest je skrbelo, da bi jih ne dobili v pest kakor kanarčke v kletki. Igor se je ukvarjal z mislijo skriti Marjana in Voja v kak bunker, dokler hajka traja.

Proti večeru so spet zabrneli motorji na cesti nad logorom. Vojaki so odhajali.

Nezaupanje, ta trdovratna epidemična bolezen, ki je zaradi nuklejev tolikokrat mučila partizane in terence, je nazadnje izginilo popolnoma. In to v tej stiski ni bilo lahko, zakaj od razsodne čuječnosti do topoglavega strahu je bil samo korak. Kakšen tragičen konec bi sicer lahko doživeli —

Še tisti večer je naročil Korotan:

»Naj gredo v vas. Saj so v redu!«

Čez kak dan sta jim Vinko in njegov spremljevalec priskrbeli nove čevlje, na pol ponošene hlače, srajce, svitre, nogavice, robce, nahrbtnike, skodelice in žlice. S tako vnemo nista še nikdar oskrbela nobenega partizana. No, pa to je bila igrača v primeri s tem, za kar sta se te dni tolkla sama v sebi: ali so pravi ali ne. Igor pa je po dobrem tednu spet prišel do para čevljev. Črt je odvrzel svojo raztrgano

(Nadaljevanje sledi)

Gojimo hitro rastoče gozdno drevje

Potrebe po lesu, ki je vsestransko uporaben, še vedno naraščajo. Dandanes že izdelujemo načrte, kako bi povečali lesno zalogo v gozdu in skrajšali rastno dobo gozdnega drevja, torej lesno obhodnjo, ki znaša pri nas pri iglavcih 80 do 90 let, pri listavcih pa 80 do 120 let. Začeli smo po zgledu gospodarsko razvitih dežel gojiti nove hitreje rastoče drevesne vrste, predvsem takšne, katerih kakovost ne zaostaja za našim lesom; v mnogih primerih pa smo že ugotovili, da je les novih vrst celo boljši.

Katere nove vrste gozdnega drevja bi lahko priporočili pri nas? Najprej bi omenil zeleno duglazijo, to je smreko, ki so jo pred 160 leti prinesli v Evropo iz Severne Amerike. Dandanes srečujemo duglazijo že na več rastiščih. Duglazija se je našim razmeram prav dobro prilagodila. Dosegla je višino 42 m in 60 do 80 cm prsnega premera. Sosedne smreke, ki so bile posajene ob istem času, pa so dosegle višino 28 do 30 m in v prsni višini največ 40 cm premera. Duglazija je bila zrela za posek že petnajst let prej, smreka pa utegne rasti še 20 let, vendar ne bo priraslo toliko lesa kakor pri duglaziji. Duglazija dozori pri nas za posek v šestdesetih do petinšestdesetih letih, semeni pa pri štiridesetih letih. Iz semena pri nas zrastle duglazije smo vzgojili na tisoče dreves. V celjskem okraju in v okolici že 20 ha strnjelih ali mešanih duglazijinih gozdov.

Duglazija ljubi srednje vlažno in srednje globoko peščenoilovnato gozdno zemljo, zemljišče ne prestrme in bolj sončne lege. Najbolj ji ugajajo severna in zahodna pobočja. V mladosti rase mnogo hitreje kakor naši iglavci. Zato jo uporabljajo za izpopolnjevanje vrzeli med starejšimi gozdovi. Družijo se najrajši z iglavci. Dobro uspeva tudi med listavci, vendar jih prerasča.

Uspešno uporabljamo tudi semenke, porasle izpod starih dreves. Duglazija je iglavec prihodnosti. Ima krajšo zrelostno dobo in daje polovico več lesa kakor drugi iglavci.

Krompirišč jeseni ne apnimo

Krompir ljubi rahlo-kislo do kislo zemljo. Na lahkih zemljah še dobro uspe, če znaša pH-vrednost samo še 4.8. Zato jeseni njiv, kamor bomo sadili krompir, ne apnimo. Apno dajemo rajši na travnike in njive, kamor bodo prišli ječmen, pesa in pšenica.

Da varujemo v kolobarju potrebni odstotek apna v zemlji, je priporočljivo, da namesto jesenskega apnenja dajemo apno spomladi, ko so rastline že ped visoke, »na glavo«. Takrat pa morajo biti rastline in zemlja suha.

Mlad in star gnoj

Star gnoj je boljši od mladega. Star gnoj na travnikih bolje deluje od mladega. Na težki njivski zemlji pa je velikokrat mlad slamnat gnoj boljši od starega preperelega. Z mladim gnojem dobi taka zemlja sicer manj hranilnih snovi za rastline, vendar ima veliko prednost, da težko zemljo rahlja in jo s tem zboljšuje.

Najvažnejše o siliranju krompirja

Krompir lahko silira vsak kmet. Siliran krompir omogoča pitanje v mesecih maj in julij, ko drugače krompirja zaradi odganjanja in gnitja v kleti ni več mogoče krmiti. Vprašanje prostora, v katerega krompir siliramo, je zelo enostavno. Siliran krompir se drži na vsakem prostoru in v vsaki posodi, vseeno če je ta iz ometane opeke, betona ali lesa (tudi v velikih škafih lahko siliramo). Glavno je, da sta prostor ali posoda čista in neprodušno zaprta in pokrita. Zadostuje, če stene in tla za siliranje namenjenega prostora obelimo z apnenim beležem, siliran krompir pa pokrijemo z vlažnimi plevami, v katere sejemo žito. Žito bo vsklilo, koreninice pa bodo s plevami vred dale silaži dober pokrov. Tak način siliranja se je lani v Po-

gi naši iglavci. Hud zimski mraz kar dobro prenaša, torej ne pozebe; odpornejša je proti vetru in snegu, razne glive in tudi lubadarji je ne ogrožajo tako kakor smreko. Zanimivo je, da je odpornejša tudi proti plinom iz tovarniških dimnikov. Tehnični les duglazije ne zaostaja za smrekovino glede na uporabnost za obdelovanje in trpežnost. Les je smolnat, rdečkastorjav s svetlim rumenkastobelim zunanjim robom. Skorja je debela in sestoji iz več plasti. Duglazija rase pri nas do 700 m nadmorske višine. Ima sorodnico sivo duglazijo, ki je po vseh lastnostih za petino slabša.

Drugo pri nas doslej še premalo upoštevano igličasto drevo je japonski macesen. Njegova domovina sta sicer Japonska in Sahalin. V primerjavi z našim, evropskim macesnom, ki najbolje rase v višinah 900 in 1000 m, njegova rast pa je zelo počasna (100 do 150 let), je japonski macesen drevo nižinskih krajev (400 do 600 m nadmorske višine); raste tudi na neapnenčevih tleh in je zadovoljen s slabšimi razmerami. Ne prijajo mu pa prevlažna zemljišča. V mladosti hitro raste, zato ga gojimo mešano z drugim drevjem, z duglazijo, s smreko ali z borovci. Pri šestdesetih do sedemdesetih letih je zrel za posek. To je njegova velika prednost pred našim domačim drevjem. Dobro so tehnične lastnosti njegovega lesa.

Tretja pri nas udomačena, vendar še

Kužna krvomočnost ali goveja piroplazmoza

Kužna krvomočnost je pri nas v nekaterih planinskih krajih precej razširjena goveja bolezen. Povzročata velike izgube, če je pravočasno ne spoznamo in ne zdravimo. Povzročitelji boleznii so enostanični zajedavci rdečih krvničk, s samim očesom nevidni. Bolezen nastopa v zgodnjem poletju, ko je živina na paši. Prenašajo jo klopi in njihove ličinke, ki pijejo govejo kri. Zajedavci sami so lahko okrogli ali pa imajo obliko prstana, utegnejo pa biti tudi hruškaste oblike. Niso večji od polovice rdeče krvničke, ki jo napadajo in se naselijo v njeni notranjosti. Ko rdeča krvnička propade, jo zajedavci zapustijo in se preselijo v nove, še zdrave krvničke.

Obolela žival je pobita. Vročica je zelo visoka in doseže celo 42° C. Žival se znoji in trese; srce ji močno razbija, težko diha, ne je in ne prežvekuje. Spočetka je zaprta, nato dobi drisko. Značilna za bolezen so še: temnordeč seč, huda slabokrvnost in močna zlatenica. Očesne veznice so najprej hudo zardele, pozneje postanejo blede, končno pa so zaradi zlatenice rumene. Količina mleka se občutno zmanjša; okus in barva se precej spremenita. Nekateri živali tudi izvržejo. Če živalim ne nudimo pravočasno živinozdravniške pomoči, močno shujšajo, obležijo in v nekaj dneh poginejo. Zgodi se celo, da žival pade mrtva na paši, še preden je seč postal krvav; v takšnem primeru je počila vranica, ki je pri tej bolezni močno povečana.

Bolezenska znamenja so posledica razpadanja rdečih krvničk. Krvno barvilo propadlih rdečih krvničk je namreč za te-

dravljah izvrstno obnesel. 5 vagonov krompirja so silirali v navadno klet in pokrmili zadnji krompir iz nje šele začetkom julija t. l.

Krompir je treba pred parjenjem dobro oprati, da ga očistimo nesnage, ki pri kisanju škoduje. Siliramo ali z veliko parilno baterijo ali z navadnimi brzoparilniki. Za kmečke obrate zadostuje brzoparilnik. Priporočljivo pa je, da si sosedje parilnike medseboj izposodijo, ker s tem bolj izkoristijo človeka, ki je pri tem potreben. Sparjen krompir stlačimo še vroč v posodo ali prostor, kjer se kisa. Ko je siliranje končano, ga neprodušno zadelamo.

Na kubični meter prostora spravimo 1000 do 1100 kg siliranega krompirja, kar zadostuje za opitanje 1 prašiča.

premalo upoštevana hitro rastoča vrsta igličastega drevja je zeleni ali gladki bor. Njegov les je mehkejši in lažji od domačega bora in laže se obdeluje. Drevo je ravne, vitke rasti. Največ ga vidimo po parkih. Večje gozdne sestoje imajo okoli Pleterij in Mokric, ki zalagajo gozdne drevesnice s semenjem. Les zelene bora cenijo zabojarne in izdelovalnice lesne volne, dobro uporaben pa je tudi kot stavbeni les.

Med listavci naj opozorim na rdeči ali ameriški hrast. Pri nas smo ga gojili že pred osemdesetimi leti. Rase hitro in dozoreva že med šestdesetim in sedemdesetim letom. Drevo ima lepo ravno rast, listje je bohотно. Sprva so ga gojili po parkih, pozneje pa so ga gozdarji zelo uspešno vnašali v gozdove. V družbi z domačimi listavci, to je s kostanjem in z bukvijo tvori ponekod že tridesetletne sestoje. V zadnjih letih pa ga že na splošno uporabljamo za pogozdovanje, delno samega, delno v družbi listavcev in iglavcev. Les je malo slabši od domačega hrasta, vendar je uporaben povsod kakor hrastovina. Neuporaben je le za izdelovanje sodov za alkoholne pijače, ker alkohol izluži barvo lesa. Dobro ga je mogoče politirati. Za obdelavo je mehkejši, zato ga mizarji cenijo. V nasadih pri Celju je dosegel v osemtridesetem letu 15 metrov višine in 30 cm premera v prsni višini.

Alojz Rihteršič

RAZNE OBJAVE

Jesenske cene semenskega krompirja

Kmetijska zbornica je določila jesenske odkupne cene za semenski krompir na Koroškem razmnoženih sort. Cene, ki se našajajo na 100 kg krompirja, v vrečah, looko postaja razmnoževalca, so naslednje:

	Original	I. razmn.
Sorta za predkalenje		
Comtessa	135.—	125.—
Srednjepozne in pozne gospodarske sorte		
Voran. Maritta,		
Ackersegen	90.—	83.—
Srednjepozna jedilna sorta		
Virginia	95.—	88.—

Prodajna cena teh sort se poviša za organizacijski pribitek, zaslužek navmenega trga in za ceno vreč. Kmet bo plačal jeseni semenski krompir po naslednjih cenah:

	Original	I. razmn.
Comtessa	169.—	159.—
Voran. Maritta,		
Ackersegen	124.—	117.—
Virginia	129.—	122.—

Plemenski sejmi v St. Vidu ob Glini

V petek, dne 16. nov. 1956 sejem za biko, krave in telice marijadvorske pasme.

V četrtek, dne 22. nov. 1956 sejem za biko, krave in telice simodolske pasme.

Cena jajc

Zadruga za vnovčenje jajc in perutnine plačuje svojim članom sveža jajca od farm od 52 gramov teže naprej po 1.25 šil., jajca mladih kokoši pa po 1.05 šil. Prevzem vsak četrtek dopoldne »Perkohof«, Celovec.

Jesenske cene zelja

Na celovškem trgu so sredi oktobra plačevali zgodnje belo zelje po 2.— do 3.— šil., rdeče zelje pa po 3.— do 4.— šil. za kg. Zadruga za vnovčevanje sadja in zelenjave pa je plačevala belo zelje po 0.70 do 1.— šil., rdeče zelje po 1.50 šil.

Pri taki razliki se kmet upravičeno sprašuje, komu je namenjena omenjena zadruga in komu služi?

Sadje na celovškem trgu

Sredi oktobra so plačevali jabolka po 0.80 do 3.— šil., hruške 2.— do 5.— šil. in češplje 3.— do 4.— šil. Zadruga za vnovčevanje sadja in zelenjave pa javlja naslednje odkupne cene: jabolka 0.60 do 1.— šil., hruške 2.— šil., češplje 2.30 šil.

Cene pitancev so se nekoliko popravile

Na sejmu 16. okt. so v St. Marxu plačevali pitance po naslednjih cenah:

I. razred živa teža	14.—
klavna teža	17.30 — 17.90
II. razred živa teža	13.70 — 14.—
III. razred živa teža	12.80 — 13.70

Nasproti ceni sredi septembra se je cena zboljšala za 20 do 40 gr. pri kilogramu. Na sejmu je bilo 3.750 inozemskih in 4.170 domačih pitancev.

Čebele povečajo pridelek deteljnega semena

Število čmrljev močno pada. Zaradi tega pada tudi pridelek deteljnega semena. Da bi izpad pridelka deteljnega semena preprečili, so v Nemčiji pričeli v cvetoča deteljišča postavljati panje čebel. S tem so na dotičnih njivah močno povečali pridelek deteljnega semena.

Na hektar površine so postavili na raznih mestih 6 panjev čebel in večje število posod s sladkorno raztopino 1 : 1, v katere so vrgli cvetove detelje. Čez čas dobi raztopina, ki jo čebele rade pijejo, vonj cvetoče detelje. Vsled tega se čebele vsujejo na cvetočo deteljo, kjer sicer ne dobio nektarja, pač pa oprashi cvet detelje.

Ponekod so poleg take vabe čebel na črno deteljo vsejali med njo v vrstah švedsko deteljo in fazelijo, ki jo imajo čebele zelo rade.

Uspeh teh vab je bil za pridelovalce deteljnega semena prodoren. Pridelek semena se je povečal za 12 do 30 %, s pomočjo fazelije pa tudi za 60 %.

(po »Die deutsche Landwirtschaft«)

Prepričani smo, da bo zatiranje piroplazmoze ali klopov čedalje uspešnejše. Tako živina na naših planinah ne bo več vsako poletje obolevala za krvomočnostjo, marveč se bo zdrava ter krepka vračala s planin v dolino. *Vet. Franc Skušek*

Kljub predpisom Državne pogodbe ...

Kakor da bi živeli še v času pred letom 1945, se nam je zdelo, ko smo brali, da je minulo soboto in nedeljo zasedala v Celovcu takoimenovana »Arbeitsgemeinschaft der österr. Schutzverbände« (Delovna skupnost avstr. obrambnih zvez). Celovski nacionalistični tisk je poročal, da so razmotrivali o položaju na južnem Koroškem, »ugotavljali«, da obstoje poskusi slovenizacije naše dežele ter zahtevali poseben policijski zakon, ki naj bi preprečeval »načrti jugoslovanski dotok v obmejni ozemlje.« Razburjali so se celo nad možnostjo ustanovitve slovenske gimnazije ter hujskali proti obstoječemu dvojezičnemu šolstvu. Nadalje so ugibali, kako bi svojemu rovarjenju dali gospodarsko osnovo ter sklenili podvzeti skup-

ne korake, da bi kot nasledniki dobili v svoje roke premoženje bivše proslule pomembnevalne organizacije »Deutscher Schulverein Südmärk«.

Ne vemo ali je tudi zasedanju te nemško-šovinistične družine prisostvoval kak policijski organ, kakor to navadno prakticirajo pri zborovanjih slovenskih organizacij v Celovcu. Menimo pa, da bi morala varnostna oblast že zgolj na osnovi poročil, ki jih je objavil tisk o poteku tega zasedanja, preveriti dopustnost obstoja in organiziranega udejstvovanja organizacij, ki nadaljujejo z velenemško tradicijo in rovarijo proti ustavno zasidranim pravicam našega ljudstva, zajamčenim v členu 7 Državne pogodbe.

Tudi notranji minister ugotavlja:

Infiltracije ni!

Notranji minister Helmer je te dni v daljšem ekspezeju o begunskem problemu med drugim zavrnil tudi zlohotno propagando o obstoju načrtne jugoslovanske infiltracije južne Koroške in Štajerske. Minister je dejal, da avstrijske oblasti sle-

hernega begunca temeljito zaslišijo in da iz rezultatov tega zaslišanja nedvoumno sledi, da glede jugoslovanskih beguncev ne more biti govora o kakršni koli načrtni akciji s strani Jugoslavije in je zato vsaka bojazen zaradi načrtne infiltracije naše južne meje popolnoma neutemeljena. Trditve o infiltraciji — je dejal minister Helmer — izvirajo večinoma iz nezadostno poučenih krogov, pri čemer je pogosto videti tudi namen, da bi s pretiranimi poročili motili mirne razmere ob naši južni meji.

Iz dejstva, da koroški nacionalistični tisk, ki ob vsaki priložnosti razširja lažljivo propagando o nevarnosti slovenizacije Koroške in Štajerske ni objavil stvarnih ugotovitev notranjega ministra, se da sklepati, da mu resnica ni všeč in da tudi v bodoče ne misli prenehati z razširjanjem svojih hujskaških izmišljotin in z vznemirjanjem ter ščuvanjem prebivalstva.

Pomembne spremembe na Poljskem

(Nadaljevanje s 1. strani)

stvu. Poseben pomen so v zvezi s spremembami na Poljskem pripisovali odnosom s Sovjetsko zvezo in je bilo splošno poudarjeno, da je šlo pri zadnjih dogodkih »za prizadevanja za bolj resnično in ne samo površinsko prijateljstvo, za poglobljanje tega prijateljstva in za razvijanje tega sodelovanja na osnovi enakopravnosti in suverenosti in resničnega bratstva«.

Po pomembnih spremembah je prišlo na Poljskem tudi že do važnih sklepov, ki nakazujejo nadaljnjo demokratizacijo dežele. Med drugim so sklenili decentralizacijo uprave, samoupravljanje delavstva v podjetjih in razpis novih volitev v smislu spremenjenega volilnega zakona, poleg tega bo posebna komisija preiskala delovanje dosedanjih voditeljev varnostnih organov. Prva sprememba v državnem vodstvu pa je bila izvedena v obrambnem ministrstvu, kjer je dosedanega namestnika ministra Witaszewskega (znan kot stalinist) zamenjal Spychalski, katerega so hkrati z Gomulko rehabilitirali in spet izvolili v partijsko vodstvo.

Tudi na Madžarskem resni dogodki

Dogodki na Poljskem so ta teden zajeli tudi Madžarsko, kjer je po zborovanjih, na katerih so poudarjali solidarnost s poljskim ljudstvom, prišlo do manifestacij za bivšega ministrskega predsednika Imre Nagyja, ki je bil pred leti obsojen zaradi »titoizma«. Ob tej priložnosti je prišlo tudi do neredov in predvsem v Budimpešti celo do krvavih spopadov, zaradi česar so na prošnjo madžarske vlade intervenirale tudi sovjetske čete.

Po zaostri tvri položaja je partijsko vodstvo imenovalo za novega predsednika vlade pred nedavnim rehabilitiranega Imre Nagyja, ki je bil ponovno izvoljen tudi v najvišje partijsko vodstvo, medtem ko so nekatere najbolj zagrizene »staliniste« izključili. Novi ministrski predsednik je nato pozval prebivalstvo, da opusti vsakovrstne nerede ter zagotovil nadaljnjo demokratizacijo v deželi.

Delegacija sovjetskih sindikatov na Koroškem

V okviru svojega potovanja po Avstriji je delegacija sovjetskih sindikatov v torek obiskala tudi Koroško. Med vožnjo v Celovec se je ogledala Mladinski počitniški dom Avstrijske zveze sindikatov pri Otoku in učno delavnico v Krivi Vrbi. Opoldne je delegacija prispela v Celovec, kjer je bila gost Delavske zbornice in Koroške zveze sindikatov. Delegacijo sta pozdravila predsednika obeh koroških delavskih ustanov državna poslanca Truppe in Herke.

Ljubljana je vrnila obisk Celovcu

Pretekli teden se je mudila osemčlanska delegacija Mestnega ljudskega odbora Ljubljane na dvodnevem obisku pri celovški mestni občini. Delegacijo je vodil predsednik gospodarskega sveta MLO Ljubljana Klemenčič. Razgovarjali so se z mestnim županom Grafom, podžupanom Pogatschnigom, Scheucherjem in mestnim svetnikom Novakom. Gostje so se zelo dobro razumeli in našli s celovškimi ko-

legi dosti stičnih točk. Med svojim obiskom v Celovcu so si ogledali številne komunalne naprave, ureditev prometa v Celovcu in podobno.

V spremstvu podpredsednika Zveze slovenskih zadrug v Celovcu dr. Mirta Zwitertja so si ogledali tudi različne ustanove zadrugne zveze, šolo v Podravljah, hotel Korotan v Sekiri in drugo.

Stanovanjska stiska resen problem tudi za Avstrijo

V večina delavskih in nižjeuradniških družin pri nas v Avstriji si skuša ohraniti svojo življenjsko raven s tem, da se otepa otrok, ker se le tako lahko zaposlita mož in žena. Največ družin ima le po enega ali dva otroke, mnogo pa je družin, ki so sploh brez otrok.

Najbolj občutno pada število rojstev na Dunaju, kjer pride na 1000 prebivalcev le 7,3 rojstev, medtem ko pride na primer na 1000 Beograjčanov 31,8 novorojenčkov.

»Na Dunaju stojita ob vsaki zibelki dve krsti.« S temi besedami Dunajčani sami opisujejo svoj usihajoči prirodni narastek. Ko pa so dunajski volivci opozorili nekega svojega poslancu, da bo na ta način Dunaj v 150 letih izumrl do zadnjega moža, se je poslanec hudomušno izmagnil odgovoru, češ:

»Nič zato, bo tedaj že še živel kak Avstrijec, da bo pokopal tega poslednjega Dunajčana.«

Vzrok za močno nazadovanje rojstev v Avstriji je iskati tudi v veliki stanovanjski stiski, ki je pereča predvsem v večjih mestih. Tako se na primer na Dunaju za 10 do 12 tisoč stanovanj, ki jih letno oddajo v najem, poteguje okrog 50 000 nujnih prosilcev. V Salzburgu je okoli 42 000 gospodinjstev in le okoli 22 000 stanovanj. Kdor dobi stanovanje v kakem novem bloku, je že lahko srečen in to predstavlja zanj pravi dobiček. Stanovanja v novih blokkih, ki jih gradijo na Dunaju, so razmeroma poceni. Vendar pa je mnogo interesentov, ki bi za stanovanje radi plačali tudi več tisočakov podkupnine, samo da bi prišli pod streho in mirno zaživeli dostojno življenje.

Na nadaljnja vprašanja, ki se pojavljajo v zvezi z močnim padanjem rojstev v

državi, pa marsikateri Avstrijec odgovori tudi takole:

»Res, da je sedaj v Avstriji konjunktura in je zaposlenih okrog 2 milijona in 200 000 delavcev in nameščencev in je le okoli 70 000 brezposelnih (pozimi je stanje seveda drugačno, ko je brezposelnih mnogo delavcev — gradbenikov, gostinjcov ipd.), toda kdo ve, kaj nam čas še lahko prinese.« V tem odgovoru je čutiti nezaupanje v prihodnost. Brez dvoma pa je nazadovanje rojstev v takem obsegu za državo usodnega pomena, ker se zna zgoditi, da država tekom časa propade.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 27. oktobra do srede, 31. oktobra 1956 film:

»Toledski tiran«

(Tyrann von Toledo)

v soboto, 27. oktobra, ob 20.00 uri v Št. Primožu pri Voglu,
v nedeljo, 28. oktobra, ob 15.00 uri v Škofičah pri Schützu,
v nedeljo, 28. oktobra, ob 20.00 uri v Kotmari vesi pri Ilnu,
v torek, 30. oktobra, ob 20.00 uri v Št. Janžu pri Tišlerju,
v sredo, 31. oktobra, ob 20.00 uri v Ledenicah pri Graberju.

Dobro razširjena bolniška zavarovalnica namesti za okraja Velikovec in Wolfsberg polnopolne delno zaposlene sodelavce. Ponudbe je treba nasloviti na upravo našega lista pod oznako »Zelo dobre možnosti zaslužka«.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Sobota, 27. oktober:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 10.00 Gospodinjki magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.30 Pozdrav nate — 16.15 Odlični izbor — 18.10 Slovenska oddaja — 20.16 Petje med vrsticami — 20.30 Drugod se smejijo drugače.

Nedelja, 28. oktober:

6.10 Godba na pihala — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Melodije, ki nikdar ne zatonejo — 11.30 Veselo petje, veselo igranje — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Komorna glasba — 18.30 Virtuozna klavirska glasba — 19.00 Nedeljski šport — 20.15 „Vijolica iz Montmartre“, Kalmanova opereta.

Ponedeljek, 29. oktober:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zapiski iz domovine — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjki magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje. Za našo vas (slov.) — 15.30 Glasba na tekočem traku — 18.45 Domače vesti (slov.) — 19.00 Bloditi je človeško — 20.16 Vzemij stvar z lahke strani.

Torek, 30. oktober:

5.35 Kmečka godba — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 8.45 Zdravniki se borijo proti boleznim in smrti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjki magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Vsak po eno. Pojejo zbori (slov.) — 15.30 Glasba na tekočem traku — 20.16 „Iris“, Mascanijeva opera v 3. dejanjih.

Sreda, 31. oktober:

5.35 Alpski zvoki — 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro —

8.45 Iz ženskega sveta — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjki magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 14.00 Poročila, objave. Ob zibelki (slov.) — 15.30 Glasba na tekočem traku — 16.00 Šlagerji — 17.10 Lepa pesem — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Zabavna glasba.

Četrtek, 1. november:

6.10 Resni običaji — 7.00 Vsi sveti. Besede k dnevu — 7.20 Na tisto tiho domovanje (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 8.15 Pesništvo k dnevu — 9.00 Orkestralni koncert — 13.45 Iz domovine — 18.35 Virtuozna klavirska godba: Chopin — 19.30 Športna poročila — 20.10 „Naj bodo potolaženi“ slušna igra.

Petek, 2. november:

6.00 Oddaja za kmete — 6.05 Jutranja glasba — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.30 Roža ocveti ponoči — 10.10 Same pesmi — 11.20 Brahmsova dela — 14.00 Poročila, objave. Na zadnjem pragu (slov.) — 16.00 Zbori in arije — 18.25 Trudno nagiba se sonce — 18.45 Slovenska oddaja — 19.00 Ljudske melodije iz Avstrije — 20.10 Naj bodo potolaženi, slušna igra.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 27. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.00 Zabavne popevke — 11.30 Ženski in moški zbor pojeta slovenske pesmi — 12.00 Koncert — 12.30 Kmečka univerza — 12.40 Popularne melodije — 13.15 Igra vaški kvintet — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Okno v svet — 18.30 Jezikovni pogovori — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 28. oktober:

6.00 Domače pesmi in popevke — 7.35 Nekaj za vas — 9.18 Naši zbori pojo — 9.45 Še pomnite tovariši: Partizani se smejejo — 11.35 V vedrem tonu — 13.30 Za našo vas — 14.00 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Od Aten do Melbourne — 16.30 Promenadni koncert — 18.35 V zabavnem ritmu — 20.00 Večerni operni spored — 21.15 V svetu ritmov in melodij.

Ponedeljek, 29. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 11.35 Slovenske narodne pesmi pojeta dva kvinteta in en kvartet — 12.00 Opoldanski koncert — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Igra ansambel domačih pesmi in plesov — 13.15 Od melodije do melodije — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Družinski pogovori — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Koncert.

Torek, 30. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.50 Pisana vrsta slovenskih narodnih pesmi — 10.30 Jezikovni pogovori — 10.45 Glasba iz revijskih filmov — 11.15 Za dom in ženo — 12.30 Kmečka univerza — 13.15 Zabavna glasba — 13.30 Pester operni spored — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 18.00 Športni tednik — 20.10 Zborovske skladbe.

Sreda, 31. oktober:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.00 Zabavni zvoki — 11.00 Venček slovenskih narodnih pesmi — 12.05 Opoldanski operni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 V tričetrtinskem taktu — 13.15 Zabavna glasba — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 18.00 Kulturni pregled — 19.45 Masenet: Thais, opera v 3. dej.

Četrtek, 1. november:

6.00 Zborovske in solistične skladbe — 8.30 Spored orkestralnih skladb — 9.15 Beli so češnjevi cvetovi — 10.00 Dopoldanski simfonični koncert — 14.20 Prečuden cvet je v grapi črni (spored partizanskih samospjevov in zborovskih pesmi) — 16.30 Prežihov Voranc: „Ajdovo strnišče“ — Potrč: „Zločin“, radijska igra — 20.10 Spored slovenskih narodnih pesmi.

Petek, 2. november:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 To in ono iz arhiva slovenskih narodnih pesmi — 8.50 Koncert po željah — 11.00 Za ženo in dom — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za razvedrilo — 14.35 Želeli ste — poslušajte! — 16.00 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 Slovenske narodne pesmi — 18.45 Igra tamburaški orkester — 20.15 Orkestralna glasba.